

2013

***ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ ΣΕ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ***

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΜΑΝΕΤΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

12/7/2013

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

Θέμα: Εσωτερικός Έλεγχος στο τραπεζικό σύστημα

Επιμέλεια: Μανέτα Χριστίνα

Εισηγητής: Γκίνογλου Εμμανουήλ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΕΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	5
1.1.2 Αρχές Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	9
1.2 Ο Ρόλος των Τραπεζών και η Αναγκαιότητα του Ελέγχου	10
1.2.1 Αντικειμενικοί στόχοι εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας.....	11
1.3 Επιλογή δείγματος προς έλεγχο	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ – ΕΚΤΑΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ	20
3.1.1 Έκτακτες – Ειδικές Επιθεωρήσεις.....	22
3.2 Γενικές – Τακτικές επιθεωρήσεις.....	23
3.3.1 Επεξεργασία της Έκθεσης της Επιθεώρησης.....	24
3.3.2 Αρμοδιότητες Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης	25
3.3.4 Τι προσόντα πρέπει να έχει ο Εσωτερικός Ελεγκτής;	28
3.3.5 Οργανόγραμμα Διεύθυνσης Επιθεώρησης.....	28
3.3.6 Προετοιμασία Επιθεώρησης.....	29
3.4 Αντικείμενο ελέγχου ΜΕΕ.....	30
3.5 Διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου	32
3.5.1 Τρόπος διαδικασίας Ελέγχου (Μεθοδολογία)	32
3.5.2 Κατάρτιση Ελεγκτικού Χρονοδιαγράμματος	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ	34
4.1 Έλεγχος πίστης ιδιωτών	34
4.1.1 Καταμέτρηση χρηματικού.....	34
4.1.3 Έλεγχος περιουσιακών στοιχείων.....	36
4.1.4 Τρεχούμενοι λογαριασμοί καταθέσεων.....	37
4.1.5 Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος.....	38
4.1.6 Ασφάλεια Χρηματικού.....	39
4.1.7 Χρηματοποστολές	40
4.1.9 Έλεγχος των εργασιών κίνησης κεφαλαίων.....	43
4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	44
4.2.1 Επικοινωνία – Αλληλογραφία	44
4.2.2 Αρχείο	47
4.2.3 Καθήκοντα Προσωπικού.....	49
4.2.4 Εργατικά	50

<i>4.3 Ελεγκτικές διαδικασίες Χορηγήσεων</i>	51
<i>4.3.1 Γενικά</i>	51
<i>4.3.2 Εργασίες και Διαδικασίες που αποτελούν αντικείμενα Ελέγχου Χορηγήσεων</i> ...	52
<i>4.3.3 Έλεγχος των Εγγυητικών Επιστολών</i>	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	55
<i>5.1 Σκοποί των φύλλων εργασίας :</i>	55
<i>5.2 Χαρακτηριστικά των φύλλων εργασίας</i>	56
<i>5.3 Μηχανογράφηση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων</i>	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΈΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΑΤΤΙΣΑ BANK)	60
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	65
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	66
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	67

«Καλύτερα να προλαβαίνεις παρά να θεραπεύεις»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο μεγάλος όγκος των συναλλαγών, η έλλειψη της ορθής διαχείρισης των οικονομικών πόρων, οι άσκοπες και αλόγιστες σπατάλες, η μη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεων προς το κράτος, η κατάχρηση εξουσίας και διοίκησης, τα φαινόμενα διαφθοράς και ατασθαλιών, ανάγκασαν τη πολιτεία να λάβει μέτρα με τη θέσπιση μηχανισμών ελέγχου και την καθιέρωση συστήματος ελέγχου, τον λεγόμενο Εσωτερικό Έλεγχο, προκειμένου να πατάξει τα φαινόμενα αυτά.

Οι Τράπεζες λειτουργούν και αναπτύσσονται σε ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ανταγωνιστικό περιβάλλον, το οποίο ενέχει σοβαρούς κινδύνους. Οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να προέρχονται από τον ανταγωνισμό, από το οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον, τις καινοτομίες που οι ίδιες αναλαμβάνουν και προωθούν, τις αποφάσεις ρυθμιστικού παρεμβατισμού από τις εποπτικές αρχές και τις πολλές αβεβαιότητες, που πολλές φορές είναι συνυφασμένες με τις συνήθειες δραστηριότητές τους. Υπάρχουν βέβαια και κίνδυνοι που σχετίζονται με λάθη και ανώμαλες καταστάσεις, ηθελημένες ή αθέλητες, που προέρχονται από την ίδια την Τράπεζα.

Οι διοικήσεις προκειμένου να θωρακίσουν τις Τράπεζες από ακούσιες πράξεις, ζημιογόνες ενέργειες και συμπεριφορές, που θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα τραπεζικά τους συμφέροντα, υιοθετούν και αναπτύσσουν κατάλληλα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.).

Στην Ελλάδα ο Εσωτερικός Έλεγχος εμφανίστηκε στις αρχές του 1980. Με απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών 1457/7.6.85, ιδρύεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το <<Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών>>, δηλαδή το συλλογικό όργανο που εκφράζει τον Εσωτερικό Έλεγχο.

Το <<Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών>> (Ε.Ι.Ε.Ε.) αποτελείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και έχει ως μέλη του πτυχιούχους ανωτάτων σχολών, διακρινόμενοι για τις γνώσεις τους, το ήθος και την τιμιότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΕΝΝΟΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εσωτερικός έλεγχος είναι η διοικητική λειτουργία με την οποία παρακολουθείται και ελέγχεται η δραστηριότητα της Τράπεζας, για να διαπιστωθεί αν λειτουργεί εύρυθμα και αποτελεσματικά και αν πραγματοποιούνται οι αντικειμενικοί στόχοι της, ή, διαφορετικά, αν έχει αναληφθεί η κατά περίπτωση κατάλληλη δράση για διόρθωση αρνητικών αποκλίσεων ή βελτίωση των θετικών.

Η θεωρία έχει αναγνωρίσει και η πράξη καθιέρωσε την αναγκαιότητα ελέγχου όχι μόνο στο διαχειριστικό λογιστικό αλλά και στον επιχειρησιακό και διοικητικό χώρο κάθε Τράπεζας, καλύπτοντας έτσι όλες τις λειτουργίες της σύγχρονης διοίκησης. Με βασικό σκοπό την αξιόπιστη επαλήθευση και περιεκτική αξιολόγηση του επιτελούμενου έργου.

1.1 Εσωτερικός Έλεγχος και Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με την Επαγγελματική Ένωση των Εσωτερικών Ελεγκτών των ΗΠΑ, η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, περιλαμβάνει τις δράσεις, οι οποίες υιοθετούνται από τη διοίκηση για να σχεδιαστεί, οργανωθεί και κατευθυνθεί η απόδοση ικανοποιητικών ενεργειών, που σκοπό έχουν να παρέχουν επαρκή ασφάλεια ότι θα επιτευχθούν οι σκοποί της: α) επίτευξης συγκεκριμένων στόχων, β) οικονομικής και επαρκούς χρησιμοποίησης των πόρων της, γ) προστασίας των περιουσιακών της στοιχείων, δ) αξιοπιστίας και ακεραιότητας των πληροφοριών, ε) συμμόρφωσης με πολιτικές, προγράμματα, διαδικασίες, νόμους και κανονισμούς. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μέρος του μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης, από την άποψη ότι συνεισφέρει στη διαδικασία διακυβέρνησης ενός οργανισμού αξιολογώντας και βελτιώνοντας: 1) τη διαδικασία με την οποία καθιερώνονται και γίνονται γνωστοί οι στόχοι και οι αξίες του, 2) ελέγχεται η επίτευξη των στόχων, 3) διασφαλίζεται η λογοδοσία και 4) προστατεύονται οι αξίες. Εννοιολογικά σήμερα η υπηρεσία του Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται ως μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική υπηρεσία, καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη, η

οποία, μέσω των τεχνικών και επιστημονικών προσεγγίσεων της, αξιολογεί την επάρκεια της λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η υπηρεσία αυτή προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού, με σκοπό την αποτελεσματική εκτίμηση και διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου, τον περιορισμό ή την εξάλειψη του, τον οποίο βέβαια η διοίκηση της επιχείρησης αναλαμβάνει να διαχειριστεί για την επίτευξη των στρατηγικών και τακτικών επιχειρησιακών της στόχων.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη και αντικειμενική, διασφαλιστική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Γενικότερα, ο εσωτερικός έλεγχος βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του, αξιολογώντας με μια συστηματική και μεθοδική προσέγγιση τις διαδικασίες διαχείρισης των κινδύνων, του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και της διακυβέρνησης του οργανισμού, διατυπώνοντας προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι σήμερα οι οργανισμοί, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, λειτουργούν σε ένα περιβάλλον το οποίο εμπεριέχει κινδύνους κάθε μορφής που η διεύθυνση ενός οργανισμού καλείται να αντιμετωπίσει, να περιορίσει και να ασφαλίσει, η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου καθίσταται απαραίτητη και αναγκαία. Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Δημοκρατίας ως κεντρική Αρχή για τη διενέργεια εσωτερικού ελέγχου στις κρατικές υπηρεσίες, έχει διενεργήσει τα τελευταία χρόνια σε διάφορα Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες της Δημόσιας Υπηρεσίας ελέγχους, που έχουν καταλήξει σε σειρά εποικοδομητικών συστάσεων προς τις αρμόδιες Διευθύνσεις για την εφαρμογή των κατάλληλων διαδικασιών όσον αφορά τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου και έχει εφαρμόσει με επιτυχία αρκετές καινοτομίες στη διενέργεια των ελεγκτικών της δραστηριοτήτων.

Οι δύσκολες οικονομικές συνθήκες, που περνά σήμερα ο τόπος μας, καθιστούν την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Δημοκρατίας ένα υπέρ-πολύτιμο εργαλείο στα χέρια κάθε ελεγχόμενου οργανισμού αλλά και της Δημόσιας Υπηρεσίας στο σύνολό της. Μέσω της ανεξάρτητης, αντικειμενικής και συμβουλευτικής δραστηριότητας που παρέχει, ενδυναμώνει τα συστήματα ελέγχου και βελτιώνει τη διαχείριση κινδύνων και διακυβέρνησης των ελεγχόμενων οργανισμών, προκειμένου να επιτύχουν τους

στόχους τους με οικονομικότητα, αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα. (Η Σημερινή, 6/12/2012)

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου είναι μία ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική υπηρεσία, προς τη διοίκηση, η οποία είναι σχεδιασμένη να προσθέτει αξία στον οργανισμό καθώς και να βελτιώνει τις διαδικασίες και λειτουργίες του, που σκοπό έχει να αξιολογεί τακτικά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Αν και παραδοσιακά ο έλεγχος επικεντρωνόταν στη διεκπεραίωση της εργασίας και βασιζόταν πρωτίστως σε χρηματοοικονομικές εκθέσεις, δεν είναι ικανός πλέον να αντιμετωπίσει σε βάθος τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν σήμερα οι οργανισμοί.

Μια προοδευτική μεθοδολογία ελέγχου **βασίζεται στον συνδυασμό προληπτικών και κατασταλτικών ελέγχων, στη βελτίωση των διαδικασιών και στη συνεχή αποτίμηση των κινδύνων.** Οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις διαδικασίες που φανερώνουν τον τρόπο με τον οποίο ασκείται η διοίκηση του οργανισμού. Ο εσωτερικός έλεγχος σήμερα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία αναγκαία λειτουργία του σύγχρονου "management", ο οποίος παρέχει συμβουλές σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα της διοίκησης.

Στην Ελλάδα η υπηρεσία βρίσκει εφαρμογή σε οργανισμούς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, κυρίως οι υποχρεούμενοι από το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων (π.χ. εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις), αλλά και κάποιοι που αντιλαμβάνονται τα οφέλη που απορρέουν από την σύσταση, στελέχωση και δραστηριοποίηση τμημάτων Εσωτερικού Ελέγχου (π.χ. τράπεζες και πολυεθνικές επιχειρήσεις).

Έτσι, μία υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου μπορεί να απαρτίζεται από Οικονομολόγους, Λογιστές, Μηχανικούς, Τεχνικούς Πληροφοριακών Συστημάτων, κ.λ.π. Επειδή όμως δεν έχουν όλες οι εταιρείες την δυνατότητα επαρκούς στελέχωσης τμημάτων εσωτερικού ελέγχου, κυρίως λόγω περιορισμένου προϋπολογισμού, αρκετές φορές αναγκάζονται να τα στελεχώσουν με 1-2 άτομα μόνο, και όπου απαιτείται λαμβάνουν βοήθεια από εμπειρογνώμονες. Έχει άλλωστε αποδειχθεί και στην πράξη ότι οι συνεργασίες τμημάτων εσωτερικού ελέγχου με εξωτερικούς συμβούλους που παρέχουν υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου (co-sourcing) επιφέρει

θετικά αποτελέσματα και για τα δύο μέρη, αλλά κυρίως για τον οργανισμό που υπηρετούν. (emetris.gr, 15/7/2010)

1.1.1 Βασικές προϋποθέσεις λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

1. Αποκέντρωση διοίκησης, με ανεξάρτητες μονάδες ευθύνης, εξουσιοδοτημένες με διοικητικές αρμοδιότητες, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση ένα συστηματοποιημένο πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών και υλοποιούνται με ετήσια προγράμματα δράσης.
2. Κατανομή αρμοδιοτήτων και υπευθυνοτήτων ώστε κάθε θέση ευθύνης :
 - A) Να ασκεί στην περιοχή λειτουργίας της τις κατ' αντικείμενο και αναλογία αρμοδιότητες, και
 - B) Να είναι πλήρως υπεύθυνη για την απόδοσή της, με βάση εφαρμόσιμους, αποδεκτούς και μετρήσιμους στόχους
3. Διατύπωση διαδικασιών για κάθε διαδικασία της Τράπεζας. Οι ροές εργασίας και οι μηχανισμοί λήψης και εκτέλεσης αποφάσεων και ελέγχου πρέπει να περιγράφονται κατά τρόπο απλό, κατανοητό και εφαρμόσιμο και να καθορίζονται οι υπεύθυνοι για την εισήγηση, έγκριση και εκτέλεση, καθώς και για τον έλεγχο.
4. Έγκαιρη και ακριβής λογιστικοποίηση των συναλλαγών, πράγμα που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.
5. Έγκαιρη και επαρκής πληροφόρηση, απαραίτητη για τη λήψη οποιασδήποτε διοικητικής απόφασης.
6. Καταμερισμός εργασίας, όπου η κάθε εργασία δεν εκτελείται από ένα μόνο πρόσωπο, αλλά ολοκληρώνεται και από άλλα πρόσωπα που ασκούν και τον προληπτικό έλεγχο κατά τη διεκπεραίωσή της.
7. Διαχωρισμός ασυμβίβαστων αρμοδιοτήτων, όπου η διαχείριση και η λογιστικοποίηση των συναλλαγών ασκούνται από διαφορετικά πρόσωπα.
8. Καθιέρωση και εφαρμογή αποτελεσματικού συστήματος προστασίας των συναλλαγών για την πρόληψη και την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων και για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

9. Ποιοτική επάρκεια και συνέχιση στελέχωσης με πρόσωπα έντιμα, έμπειρα, καταρτισμένα και ικανά, αξιοκρατικά επιλεγόμενα και παραγωγικά αξιοποιούμενα.

10. Εύλογη αναλογία κόστους – οφέλους, όπου το κόστος οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου δεν πρέπει να υπερβαίνει το αναμενόμενο όφελος, που είναι κυρίως ποιοτικό και λιγότερο οικονομικό. (Μακρής Απόστολος, 1992)

1.1.2 Αρχές Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

- Να είναι προκαθορισμένο, συγκεκριμένο και αναλώσιμο.
- Να δίνει έμφαση στην ουσία και στο αποτέλεσμα και όχι στον τύπο.
- Να προλαμβάνει και να προειδοποιεί για τα λάθη, τις ανωμαλίες, τις ατασθαλίες, τις καταχρήσεις κλπ.
- Να μην αναφέρεται μάλλον ιστορικά στο παρελθόν, αλλά δυναμικά στο παρόν και στο μέλλον.
- Να είναι προσανατολισμένο προς την αιτία και τη διόρθωση του προβλήματος και όχι μόνο στον εντοπισμό του.
- Να επικεντρώνεται κυρίως σε αποκλίσεις από τις επιλεγμένες πολιτικές και τις καθιερωμένες διαδικασίες λειτουργίας.
- Να παρέχει έγκαιρη πληροφόρηση στους ελεγχόμενους για τις διαπιστωθείσες αποκλίσεις.
- Να επισημαίνει και να αιτιολογεί τα αποτελέσματα, τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά.
- Να καταλογίζει ευθύνες όπου και όταν χρειάζεται.
- Να υποβάλλει προτάσεις διορθωτικής δράσης και να παρακολουθεί την εφαρμογή τους.
- Να συμπληρώνεται και να επανεξετάζεται περιοδικά με στόχο τη συνεχή αναβάθμιση και τελειοποίησή του. (Μακρής Απόστολος, 1992)

1.2 Ο Ρόλος των Τραπεζών και η Αναγκαιότητα του Ελέγχου

Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα βρίσκεται σε μεταβατική περίοδο με τις εξελίξεις να διαδέχονται η μία την άλλη. Οι συγχωνεύσεις, οι εξαγορές και οι

επεκτάσεις στο εξωτερικό κυριαρχούν την επικαιρότητα. Η ολοένα αυξανόμενη προσοχή και χρόνο στην εύρεση και εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων αποτίμησης του κινδύνου, μοντέλα αποτίμησης μετοχών, προκειμένου να εξορθολογήσουν ποιοτικά τα τραπεζικά χαρτοφυλάκιά τους, ακόμα και στην περίπτωση απλών πιστώσεων. Η μείωση του ηθικού κινδύνου και της δυσμενούς επιλογής, με αποτέλεσμα και την ελαχιστοποίηση των επισφαλειών από την έως σήμερα πιστωτική επέκταση των Τραπεζών, φαίνεται πλέον να έχει δρομολογηθεί από το σύνολο σχεδόν των Τραπεζών, όπως προέτρεπε η Τράπεζα της Ελλάδος και είχε άλλωστε επισημανθεί και από τους πυλώνες της Βασιλείας II. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα λοιπόν, φαίνεται να εκσυγχρονίζεται, υιοθετώντας στοιχεία των ευρωπαϊκών αναπτυγμένων τραπεζικών λειτουργιών⁴⁹. Η υιοθέτηση των προαναφερθέντων και άλλων συστημάτων που διακρίνονται για την πολυπλοκότητά τους, από τις Τράπεζες, το γεγονός ότι τα πιστωτικά ιδρύματα συναλλάσσονται και εμπορεύονται «χρήμα», ανέκαθεν δελεαστικό για καταχρήσεις και καταδολιεύσεις, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι στις Τράπεζες ανέρχονται πλέον σε χιλιάδες, εντός και εκτός Ελλάδος, καθιστούν αναγκαία την υιοθέτηση και εφαρμογή επίσης αποτελεσματικών και σύγχρονων μεθόδων εσωτερικού ελέγχου και εποπτείας σε όλους τους τομείς και τις επιμέρους δραστηριότητες των Τραπεζών. Εκτός από τις αλλαγές στο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον οι οποίες οδήγησαν τις τράπεζες να αναπτύξουν συστήματα διαχείρισης κινδύνων και γενικότερα συστήματα διαχείρισης ενεργητικού και παθητικού, η ίδια ανάγκη προέκυψε και από τις αλλαγές στο ελεγκτικό και εποπτικό πλαίσιο. Οι εποπτικές αρχές επέβαλαν απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας στις τράπεζες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που αναλαμβάνουν, ενώ κατά τα τελευταία χρόνια, το ελεγκτικό και εποπτικό πλαίσιο έχει εμπλουτιστεί με κανόνες, μέσω των οποίων επιδιώκεται η αντιμετώπιση όλων των κινδύνων. Οι τράπεζες συμπεριλαμβάνονται στις επιχειρήσεις που, αποβλέποντας στην εξάλειψη οποιασδήποτε μορφής κακοδιαχείρισης, ο εσωτερικός έλεγχος έχει πια καθιερωθεί ως αναγκαίος. Σε αυτό συνέβαλλε και το γεγονός ότι οι διοικήσεις τους αναγκάζονται πια συχνά να αναλαμβάνουν και να διαχειρίζονται μεγαλύτερους από τους συνήθεις επιχειρηματικούς κινδύνους, να δημιουργούν ακόμα καταλληλότερες συνθήκες για την επίτευξη των αντικειμενικών τους στόχων, να διαχειρίζονται άριστα τα διαθέσιμα σε αυτές μέσα και πόρους αλλά και να τα αναπτύσσουν, καθώς και να περιορίζουν τις αλόγιστες σπατάλες τους. (Καθημερινή,2013)

1.2.1 Αντικειμενικοί στόχοι εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας

- Εξακρίβωση και προστασία της περιουσίας της Τράπεζας,
- Διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας και ευταξίας της Τράπεζας,
- Διαπίστωση της κανονικής διεκπεραίωσης και κατοχύρωσης των συναλλαγών,
- Εξασφάλισης χρηστής διοίκησης και διαχείρισης,
- Εξασφάλιση εφαρμογής των επιλεγμένων πολιτικών της Τράπεζας,
- Έγκαιρη, αξιόπιστη και περιεκτική πληροφόρηση,
- Παρακολούθηση για την εφαρμογή και την επίτευξη των στόχων και την αποτελεσματική λειτουργία,
- Παρακολούθηση της απόδοσης και της επίδοσης του προσωπικού,
- Περιεκτική αξιολόγηση των εργασιών, ποσοτικά και κυρίως ποιοτικά,
- Προστασία των συμφερόντων της Τράπεζας, των μετόχων, των καταθετών και του προσωπικού της,
- Παρακολούθηση εφαρμογής των υποχρεώσεων της Τράπεζας προς την Πολιτεία κλπ (Μακρής Απόστολος, 1992)

1.3 Επιλογή δείγματος προς έλεγχο

Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, την ασφάλεια και τη ρευστότητα των χορηγήσεων καθώς και στο αν ακολουθήθηκαν οι διαδικασίες που ορίζει το πιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με τις ειδικές διαταγές που έχει εκδώσει καθώς και των σχετικών αποφάσεων των Νομισματικών αρχών όπως αναφέρθηκαν.

- Για τη διενέργεια των ελέγχων δεν είναι αναγκαίο να εξετάζονται όλα τα δάνεια του ελεγχόμενου Καταστήματος. Η τακτική που πρέπει να ακολουθηθεί είναι η επιλογή του κατάλληλου δείγματος δανείων και η χορήγηση να αντιμετωπιστεί ως μια ολοκληρωμένη λειτουργία με συγκεκριμένα στάδια. Το δείγμα πρέπει να καλύπτει μικρού και μεγάλου μεγέθους πιστούχους από διαφορετικούς κλάδους, και κατηγορίες κινδύνου και να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: Εάν το προς έλεγχο κατάστημα βρίσκεται σε αστική περιοχή να δοθεί έμφαση στα δάνεια προς επιχειρήσεις, στεγαστικά, προσωπικά και καταναλωτικά δάνεια.
- Εάν το κατάστημα είναι σε αγροτική περιοχή να δοθεί έμφαση στα δάνεια αγροτικού τομέα, ρυθμίσεις και προσωπικά – καταναλωτικά δάνεια.

- Να υπάρχει χρονική διασπορά σε όλο το ελεγχόμενο διάστημα ώστε να καλύπτεται ο έλεγχος των δανείων που εγκρίθηκαν από όλους τους Διευθυντές που υπηρέτησαν στο υπό έλεγχο κατάστημα.
- Όλα τα δάνεια που εγκρίθηκαν αν άνηκαν στις κατηγορίες υψηλού κινδύνου
- Όλα τα δάνεια που εγκρίθηκαν από τον Διευθυντή του Καταστήματος αν και η εισήγηση ήταν απορριπτική.
- Οι περιπτώσεις υπερβάσεων ορίων πιστωτικού κινδύνου και ποσοτικών ορίων δικαιοδοσίας.

Το προτεινόμενο ποσοστό δείγματος είναι 10% για κάθε κατηγορία δανείων με έμφαση στα δάνεια μεγάλου ύψους και χρονική διασπορά σε όλη την ελεγχόμενη περίοδο. (Καζατζής Χρήστος, 2006)

1.4 Πράξη Διοικητή Τράπεζας Της Ελλάδος 2577/06

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας. Η εποπτεία ασκείται με βάση το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II, όπως έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, καθώς και με κανόνες που μπορεί να θεσπίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, κυρίως για τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας, τον έλεγχό της εν γένει φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων των διαδικασιών για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Τράπεζα της Ελλάδος).

Ειδικότερα, οι διατάξεις του πλαισίου της προληπτικής εποπτείας αποσκοπούν κυρίως :

- Στον έλεγχο της φερεγγυότητας
- Στον έλεγχο της ρευστότητας
- Στην ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου

Η σημαντικότερη Πράξη Διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος που σχετίζεται με τις αρχές λειτουργίας και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, καθώς και τις σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων, είναι η πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/06. Με τη πράξη 2577/06 καθορίζονται :

Α) οι βασικές αρχές και κριτήρια τα οποία θα πρέπει να πληρούνται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα και από τα χρηματοδοτικά ιδρύματα που εποπτεύονται από τη Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι διαθέτουν σε ατομικό επίπεδο και σε επίπεδο ομίλου, αποτελεσματική οργανωτική δομή και επαρκές Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, που θα περιλαμβάνει τις οδηγίες της Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Β) οι βασικές αρχές και τα κριτήρια σχετικά με την οργανωτική δομή, τις λειτουργικές διαδικασίες, τον έλεγχο των κινδύνων, τα λογιστικά συστήματα και τα συστήματα πληροφορικής και την κανονιστική συμμόρφωση των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων.

Γ) οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοίκησης των Επιτροπών σε επίπεδο ΔΣ και των υπηρεσιακών μονάδων των πιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με τη λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Στο γενικό αυτό πλαίσιο, οι βασικότερες προσαρμογές που πραγματοποιούνται με την ΠΔ/ΤΕ 2577/06 αφορούν κυρίως τα εξής (Τράπεζα της Ελλάδος):

1) Καθορίζεται ότι το ΣΕΕ περιλαμβάνει την **Εσωτερική Επιθεώρηση** και τις ακόλουθες βασικές λειτουργίες :

α) **Διαχείρισης κινδύνων**, προκειμένου να παρακολουθούνται αποτελεσματικά όλες οι μορφές κινδύνων. Για τον σκοπό αυτό προβλέπεται και η υποχρέωση σύστασης από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα σχετικής ανεξάρτητης υπηρεσιακής μονάδας.

β) **Κανονιστικής Συμμόρφωσης**, η οποία θα καλύπτει θέματα συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, τους κώδικες δεοντολογίας και ιδίως τα θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας για τη πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας). Η

λειτουργία αυτή, στην περίπτωση των μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων και αυτών των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε οργανωμένες αγορές ή διαθέτουν παρουσία στο εξωτερικό, θα ασκείται διοικητικά ανεξάρτητη Υπηρεσιακή Μονάδα.

2) Για τα μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα προβλέπεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο θα υποβοηθήσει στο έργο του, εκτός από την Επιτροπή Ελέγχου που είναι αρμόδια για τα εν γένει θέματα ελεγκτικών διαδικασιών και από Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία θα είναι αρμόδια για την αποτελεσματική διαχείριση όλων των μορφών κινδύνων, Για την ενίσχυση του ρόλου των εν λόγω Επιτροπών προβλέπεται η συμμετοχή σε αυτές, μη εκτελεστικών και εκτελεστικών, αντίστοιχα, μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

3) Εισάγεται η υποχρέωση υιοθέτησης και εφαρμογής των αρχών και διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου σε επίπεδο ομίλου πιστωτικών ιδρυμάτων.

4) Προβλέπεται η υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου να διαθέτει, συλλογικά, επαρκείς γνώσεις και εμπειρία για τις σημαντικότερες τουλάχιστον δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος, ώστε να έχει τη δυνατότητα άσκησης εποπτείας επί του συνόλου των λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος, είτε άμεσα, είτε μέσω των Επιτροπών του.

5) Εισάγεται η υποχρέωση για την καθιέρωση συγκεκριμένης πολιτικής από το κάθε πιστωτικό ίδρυμα, που μεταξύ άλλων θα προβλέπει για την υιοθέτηση κανόνων ηθικής συμπεριφοράς από όλους τους υπαλλήλους και τα διοικητικά στελέχη. (Γραμματικός Γεώργιος, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Ο Επιθεωρητής, κατά τους ελέγχους που διενεργεί, αντιμετωπίζει τους παρακάτω ελεγκτικούς κινδύνους :

1. Κίνδυνος επιχειρησιακού περιβάλλοντος

Ο κίνδυνος του επιχειρησιακού περιβάλλοντος σχετίζεται με :

- Τα αντικείμενα της δραστηριότητας της Τράπεζας,
- Τις συνθήκες της αγοράς και του ανταγωνισμού,
- Τη φήμη και την αξιοπιστία της Τράπεζας,

Είναι δεδομένος και διαφέρει από Τράπεζα σε Τράπεζα

2. Κίνδυνος αντικειμενικού ελέγχου

Αναφέρεται στη φύση και την έκταση του ελεγχόμενου αντικειμένου, περιουσιακού στοιχείου ή λογιστικού. Κάθε ελεγχόμενο αντικείμενο παρουσιάζει το δικό του βαθμό κινδύνου. Η έκταση και η σπουδαιότητα του αντικειμένου παρουσιάζει επίσης διαβαθμίσεις κινδύνου.

3. Κίνδυνος εσωτερικού προληπτικού ελέγχου

Σχετίζεται με το βαθμό της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού προληπτικού ελέγχου. Οι δύο προηγούμενοι κίνδυνοι πρέπει να εξισορροπούνται από αυτόν. Όσο πιο μεγάλοι είναι αυτοί, όσο πιο μεγάλη είναι θα πρέπει να είναι η επάρκεια και αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Ο περιορισμός του επιτυγχάνεται με τη διεξοδική εξέταση της επάρκειας, πληρότητας και οργάνωσης του προληπτικού εσωτερικού ελέγχου, της άμεσης και πλήρους εφαρμογής των καθορισμένων μέτρων προστασίας, καθώς και με τη περιεκτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του.

4. Κίνδυνος ελέγχου τεκμηρίωσης

Αναφέρεται στην αβεβαιότητα εξασφάλισης επαρκών και κατάλληλων αποδεικτικών στοιχείων. Το βάθος και η έκταση του ουσιαστικού ελέγχου εξαρτώνται από το βαθμό αποτελεσματικότητας του προληπτικού ελέγχου. Η συγκέντρωση των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων περιορίζει τον βαθμό του ελεγκτικού κινδύνου στα αποδεκτά επίπεδα. (Σακκέλης Εμμανουήλ, 2001 σελ. 83)

2.1 Τραπεζική Απάτη - Εσωτερικός Έλεγχος

Τα βασικότερα είδη της τραπεζικής απάτης δύναται να θεωρηθούν: η απάτη μέσω πιστωτικών καρτών και επιταγών, η απάτη υποθηκών στεγαστικών δανείων, η απάτη τραπεζικού λογαριασμού, η απάτη συναλλάγματος και η απάτη συναλλαγματικών. οι κυριότερες αιτίες δημιουργίας τραπεζικών απατών είναι: η εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών, η παραβίαση της φορολογικής νομοθεσίας, το ξέπλυμα χρήματος και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με σκοπό την ελαχιστοποίηση των φαινομένων της τραπεζικής απάτης, η Τράπεζα της Ελλάδος μέσω του Π.Δ.Τ.Ε. 2438/1998 έθεσε τις γενικές αρχές και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται, έτσι ώστε τα πιστωτικά Ιδρύματα να διαθέτουν επαρκή συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, για την εφαρμογή αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες, οφείλουν να λειτουργούν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, η επιτροπή ελέγχου και η μονάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης. Ειδικότερα, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνουν όλους τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τις διαδικασίες που εξασφαλίζουν την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ταυτόχρονα η επιτροπή ελέγχου των Πιστωτικών Ιδρυμάτων οφείλει να αξιολογεί την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, να εκτιμά το έργο της μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης και να γνωμοδοτεί για την επιλογή των εξωτερικών ελεγκτών. Τέλος, η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης οφείλει να ελέγχει τακτικά τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, να διενεργεί ελέγχους για την εφαρμογή των διαδικασιών και των κανονισμών, να αξιολογεί το βαθμό εφαρμογής των διαδικασιών, να διενεργεί ειδικές έρευνες για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων και τέλος να υποβάλλει στη Διοίκηση την ετήσια έκθεση για την αξιολόγηση του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Σε συνδυασμό με Π.Δ.Τ.Ε. 2438/1998, πολλές οδηγίες και κατευθύνσεις έχουν εκδοθεί για τους ελεγκτές, όπως η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS), η Επιτροπή Ρύθμισης Ευρωπαϊκής Ασφάλειας (CESR), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB). Κάποιες αποτελούν ένα πλαίσιο δράσης και ελέγχου και κάποιες αποτελούν συγκεκριμένες διαδικασίες που πρέπει να εκτελούνται κατά τον έλεγχο. Επιπλέον πολυάριθμες εγκύκλιοι αποστέλλονται καθημερινά στους υπαλλήλους των τραπεζών με σαφείς οδηγίες, ως αποτέλεσμα των ελέγχων που έχουν διενεργηθεί, των σφαλμάτων που έχουν εντοπιστεί και των λύσεων και κατευθύνσεων που

προτείνονται. Τέλος παρουσιάζονται οι ανάλογες πειθαρχικές συνέπειες για τις περιπτώσεις των εσκεμμένων απατών που ανακαλύφθηκαν. Γενικότερα, μπορεί να λεχθεί ότι μέσω των εσωτερικών ελέγχων που διενεργούνται καθημερινά επιδιώκεται την ελαχιστοποίηση των περιπτώσεων της τραπεζικής απάτης και η μέγιστη δυνατή θωράκιση του τραπεζικού συστήματος.

2.2 Εκτίμηση Κινδύνων

Ο τρόπος διαδικασίας ελέγχου καθώς και ο προσδιορισμός των περιοχών για έλεγχο εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από το είδος, το μέγεθος, την οργάνωση αλλά και το κίνδυνο που ενέχουν αυτές οι περιοχές.

Ορισμένοι κίνδυνοι έχουν ποσοτική διάσταση, όπως ο πιστωτικός κίνδυνος, ενώ άλλοι έχουν μόνο ποιοτική διάσταση, όπως ο νομικός κίνδυνος.

Μια ελεγκτική διαδικασία καίριας σημασίας για το Πιστωτικό Ίδρυμα, η οποία απαιτεί την άμεση προσοχή της Διοίκησης και τις άμεσες διορθωτικές ενέργειες, χαρακτηρίζεται ως διαδικασία υψηλού κινδύνου. Ένα θέμα αξιολογής σημασίας που απαιτεί την άμεση προσοχή της υπεύθυνης υπηρεσίας και ένα συμφωνημένο πρόγραμμα διορθωτικών ενεργειών σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα χαρακτηρίζεται ως διαδικασία μέσου κινδύνου, ενώ χαμηλού κινδύνου αφορά ένα θέμα που δεν απαιτεί απαραίτητα την άμεση προσοχή, για το οποίο όμως πρέπει να υπάρξει ένα συμφωνημένο πρόγραμμα διευθέτησής του. Η επιλογή των περιοχών για έλεγχο με υψηλό κίνδυνο χρειάζονται ένα ικανό και έμπειρο Διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου, ο οποίος θα πρέπει να προσδιορίσει με ακρίβεια τις δραστηριότητες υψηλού κινδύνου. Ως κριτήρια προσδιορισμού, ο Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να έχει κατά νου, το κατά πόσο οι δραστηριότητες του Πιστωτικού Ιδρύματος είναι στρατηγικής και ζωτικής σημασίας, όπως η διαχείριση διαθεσίμων, καθώς και κατά πόσο το Πιστωτικό Ίδρυμα απειλείται από τον ανταγωνισμό και ειδικότερα σε ευαίσθητους τομείς όπως οι χορηγήσεις. Τέλος, πρέπει να εξετάζονται και οι περιπτώσεις του όγκου των συναλλαγών, η συχνότητα και ο τρόπος διαχείρισης αυτών καθώς και η καταλληλότητα των ατόμων που διαχειρίζονται σημαντικούς πόρους της Τράπεζας.

Οι τράπεζες ενδέχεται να εκτεθούν στους ακόλουθους τομείς κινδύνου :

Κίνδυνοι αγοράς

Οι κίνδυνοι αυτοί αντικατοπτρίζουν την έκθεση της τράπεζας σε δυσμενείς μεταβολές στα επιτόκια της αγοράς και των τιμών. Η μέθοδος υπολογισμού του κινδύνου συνήθως θα βασίζεται στην έννοια της αξίας σε κίνδυνο (να το θέσουμε απλά, αυτή είναι η πιθανή απώλεια από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές που η τράπεζα μπορεί να υποφέρει από την εκμετάλλευση του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου της για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα). Οι κίνδυνοι αγοράς μπορούν γενικά να ταξινομηθούν ως εξής:

- Συναλλαγματικός κίνδυνος
- Κίνδυνος Επιτοκίων
- Κίνδυνοι Equity (Καθαρή Θέση)
- Κίνδυνος ρευστότητας

Πιστωτικοί Κίνδυνοι

Οι κίνδυνοι αυτοί καταγράφουν την ενδεχόμενη ζημία που προκύπτει από τους αντισυμβαλλομένους της τράπεζας, παραλείποντας να καταβάλουν ποσά που οφείλονται στη τράπεζα. Εκτός από την παρακολούθηση των κινδύνων σε μεμονωμένους πελάτες, οι τράπεζες θα αναλύσουν επίσης τα ανοίγματά τους ανάλογα με τον κίνδυνο της χώρας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν πολιτικές αναταραχές, και τον κίνδυνο συγκέντρωσης για να εξασφαλίσει επίπεδα κινδύνου σε συγκεκριμένους κλάδους. Οι ακόλουθες γενικές κατηγορίες κινδύνου :

- κινδύνου αντισυμβαλλομένου
- κίνδυνος Χώρας
- τον κίνδυνο συγκέντρωσης (π.χ. από τη βιομηχανία και Τομέα)

(Barclay Simpson, 2012)

Λειτουργικοί κίνδυνοι

Αυτή η περιοχή είναι σήμερα εξαιρετικά επίκαιρη λόγω του ενδιαφέροντος των ρυθμιστικών αρχών στην προσπάθειά τους να διαθέσουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις

με βάση τα επίπεδα του λειτουργικού κινδύνου. Δεν υπάρχει ενιαίος ορισμός του τι συνιστά λειτουργικό κίνδυνο, περιλαμβάνει, το σύνολο όλων των κινδύνων που θα μπορούσαν να προκύψουν από μια ανάλυση της ημέρας σήμερα των τραπεζικών διαδικασιών και των εσωτερικών ελέγχων. Στην πράξη, αυτές οι περιοχές κινδύνου θα πρέπει να είναι γνωστές με τη διαχείριση και τα μέτρα που λαμβάνονται για τον περιορισμό και τον έλεγχο τους. Ωστόσο, η αυξημένη προσοχή των ρυθμιστικών αρχών έχει καταστήσει αναγκαία λεπτομερή επαναξιολόγηση κινδύνων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να εξασφαλιστεί η αναγνώριση όλων των πιθανών επιχειρησιακών κινδύνων και, τελικά, ποσοτικά. Πρόκειται σαφώς για έναν τομέα όπου η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου μπορεί να ασκήσει σημαντική επιρροή. (Barclay Simpson, 2012)

Ρυθμιστικούς και Νομικούς κινδύνους

Συμμόρφωση μιας τράπεζας με τους νόμους, τους κανόνες και τους κανονισμούς της δικαιοδοσίας στις οποίες δραστηριοποιείται είναι προφανώς_υψίστης σημασίας. Η αποτυχία να το πράξει, είτε ακούσια είτε με άλλο τρόπο, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές κυρώσεις οι οποίες , σε ακραίες περιπτώσεις, μπορεί να περιλαμβάνουν την αναστολή των αδειών. Επιπλέον, οι τράπεζες θα πρέπει επίσης να προστατεύουν τα συμφέροντά τους εξασφαλίζοντας τους κατάλληλους επιμελείς ελέγχους που πραγματοποιούνται σε όλους τους δυνητικούς πελάτες. Οι δεσμεύσεις του πελάτη πρέπει επίσης να τεκμηριώνονται δεόντως στο νομικές συμφωνίες (Barclay Simpson, 2012).

Κίνδυνοι Σχεδιασμού

Αυτό αναφέρεται στην ικανότητα του οργανισμού να διατηρήσει τις δραστηριότητές της σε περίπτωση κρίσης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την απώλεια των πληροφοριακών συστημάτων της, λόγω της απώλειας της εξουσίας ή συντριβή συστημάτων. Σε ένα πιο ακραίο επίπεδο, αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την απώλεια των χώρων λόγω πυρκαγιάς ή τρομοκρατικής επίθεσης στις Τράπεζες. (Barclay Simpson, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ – ΕΚΤΑΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η Διεύθυνση Επιθεώρησης της Τράπεζας, παρακολουθώντας τη σύγχρονη τάση και εξέλιξη της ελεγκτικής, ασχολείται, εκτός από τον καθαρό οικονομικοδιαχειριστικό, και με τον επιχειρησιακό και διοικητικό έλεγχο, καλύπτοντας έτσι όλες τις ανάγκες μιας σύγχρονης Διοίκησης.

Ο βαθμός επιτυχίας του ελέγχου συνδέεται άρρηκτα αφενός με την ορθολογική αντιμετώπιση του αντικειμένου αυτού, που συνίσταται κυρίως στη σύνταξη και εφαρμογή ενός ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ και στη κατάρτιση εκ των προτέρων ενός προγράμματος δράσης, που να προσδιορίζει προς τον σκοπό και το αντικείμενο του ελέγχου, και αφετέρου με την ποιότητα του ελεγκτικού προσωπικού και την οργάνωση του.

Το αντικείμενο ελέγχου διαφέρει από Μονάδα σε Μονάδα και είναι συνυφασμένο με τη δραστηριότητα της και τις εκχωρημένες σ' αυτή αρμοδιότητες και υπευθυνότητες.

Ο Τομέας Γενικής Επιθεώρησης, με τις παραπάνω επιθεωρήσεις, ελέγχει :

- *Τις Διαχειρίσεις :*
 - Ταμειακή Διαχείριση,
 - Χαρτοφυλάκιο αξιών,
 - Διαχείριση ενσήμων ασφαλιστικών ταμείων,
 - Μίσθωση θυρίδων θησαυροφυλακίων,
 - Διαχείριση αποδείξεων ασφαλιστρών Φοίνικα ΑΕΕΓΑ,
 - Αγοραπωλησία Συναλλάγματος,

- *Τις Καταθέσεις :*
 - Σε Ευρώ
 - Σε Συναλλάγμα
- *Την Κίνηση Κεφαλαίων*
- *Τις Εισαγωγές*
- *Τις Εξαγωγές*
- *Τα Λογιστικά – Φορολογικά θέματα*

- Την Ασφάλεια
- Εργασιακά θέματα
- Τα Διαθέσιμα
- Το Αρχείο
- Την Αποθήκη – Εφοδιασμό
- Τη Διαχείριση περιουσίας
- Το Προσωπικό
- Τον Προϋπολογισμό – Προγραμματισμό
- Τις Κλείδες – Επικοινωνίες
- Τα Λοιπά θέματα
- Διαδικαστικά θέματα διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου, τραπεζικών ομολόγων, Έντοκων Γραμματίων Δημοσίου και Πιστωτικών Δελτίων, καθώς και συνεργασίας με επιχειρήσεις συμβεβλημένες με την ΕΜΠΟΡΟΚΑΡΤΑ,
- Εσωτερική Οργάνωση, εσωτερική – εξωτερική εμφάνιση της Μονάδας,
- Νομική κάλυψη της Μονάδας,
- Πληρωμές για λογαριασμό ΤΑΠΕΤΕ και ΟΠΑΠ,
- Μελέτη – εφαρμογή εγκύκλιων, κανονισμών, κωδικοποιήσεων. (Δήμου Νίκος, 2000)

3.1 Έκτακτοι εσωτερικοί έλεγχοι

Καθοριστικά στοιχεία για έκτακτους, ειδικούς ελέγχους, οι οποίοι πρέπει να γίνονται τουλάχιστον μία φορά στους 6 μήνες, ή περιστασιακά κατά περίπτωση, αποτελούν τα εξής :

- Τα αποτελέσματα της προβλεπόμενης διορθωτικής δράσης,
- Οι αναφορές για τις εκκρεμότητες και τα αναφερόμενα προβλήματα,
- Οι ενδείξεις βασικών δεικτών,
- Η πορεία ορισμένων βασικών δραστηριοτήτων της Μονάδας,
- Η ικανότητα των υπευθύνων της διαχείρισης των εργασιών,
- Διάφορες άλλες πληροφορίες, ενδείξεις κλπ.

Το αντικείμενο και η έκταση του έκτακτου ελέγχου εξαρτώνται από τις ανάγκες που τον υπαγόρευσαν και τον επιδιωκόμενο σκοπό. Βασικά καλύπτονται τομείς με προβλήματα, ανωμαλίες ή άλλες αδυναμίες, μερικά ή συνολικά.

Ένας έκτακτος έλεγχος μπορεί να καλύψει τους παρακάτω, αναφερόμενους ενδεικτικά, τομείς των δραστηριοτήτων ενός Καταστήματος :

- Διαχείριση του Ταμείου,
- Διαχειρίσεις αξιών, Συναλλάγματος, θησαυροφυλακίου κλπ,
- Λογιστική ενημερότητα,
- Διαχειριστικές ή άλλες ανωμαλίες,
- Καταγγελίες σε βάρος λειτουργιών του Καταστήματος,
- Διακίνηση επιταγών,
- Άλλα θέματα

3.1.1 Έκτακτες – Ειδικές Επιθεωρήσεις

Έκτακτες ή ειδικές επιθεωρήσεις, για ένα ή περισσότερα αντικείμενα, γίνονται ύστερα από ερέθισμα που μπορεί να προέρχεται από:

- Δημοσιεύματα του Τύπου,
- Καταγγελία πελάτη ή λειτουργού,
- Εντολή της Διοίκησης της Τράπεζας,
- Διάφορους ειδικούς λόγους, κατά τη κρίση του Τομέα,

Όσο αφορά τη διαδικασία της έκτακτης Επιθεώρησης :

- Συντάσσεται πλήρης έκθεση στα προβλεπόμενα έντυπα, πλην των πινάκων, εάν πρόκειται για διερεύνηση καταγγελίας.

Στη συνέχεια :

- Κινείται η διαδικασία παραπομπής στα Πειθαρχικά Συμβούλια, μέσω της Διεύθυνσης Προσωπικού, εφόσον προκύψουν ευθύνες για συγκεκριμένο λειτουργό ή λειτουργούς.
- Αρχαιοθετείται χωρίς παραπέρα ενέργειες, εφόσον κριθεί από το Τομέα ότι η καταγγελία δεν ευσταθεί ή δεν προκύψουν ευθύνες για λειτουργούς.

3.2 Γενικές – Τακτικές επιθεωρήσεις

Με βάση το πρόγραμμα που έχει καταρτισθεί, ο Διευθυντής του Τομέα Γενικής Επιθεώρησης αναθέτει σε έναν ή σε κλιμάκιο Επιθεωρητών (στο οποίο προΐσταται Προϊστάμενος Επιθεωρητής) τον έλεγχο συγκεκριμένου Καταστήματος. Ο Επιθεωρητής πριν αναχωρήσει :

- Μελετά την έκθεση της προηγούμενης επιθεώρησης του Τομέα, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα διορθωτικών ενεργειών, για να εκτιμήσει την ανταπόκριση της Μονάδας σε προηγούμενες εκκρεμότητες, υποδείξεις, συστάσεις κλπ.
- Μελετά τον <<φάκελο επιπέδου>> ποιότητας του Καταστήματος για να ενημερωθεί σε ειδικά προβλήματα ή εκκρεμότητες που πιθανόν υπάρχουν.
- Ανατρέχει στο <<Ειδικό Αρχείο>> για τον ίδιο λόγο.
- Μελετά, εφόσον υπάρχουν, τις εκθέσεις της Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών και Ορκωτών Λογιστών. Τα πορίσματα των ελέγχων αυτών είναι χρήσιμα.
- Εφοδιάζεται με τα απαραίτητα έντυπα. Την πρώτη ημέρα του ελέγχου ο Επιθεωρητής φτάνει στο Κατάστημα 15 περίπου λεπτά πριν από την έναρξη των εργασιών και :
 - Διαπιστώνει την έγκαιρη άφιξη του προσωπικού ή επισημαίνει πιθανές καθυστερήσεις.
 - Προβαίνει στην καταμέτρηση του χρηματικού, των επιταγών σε Συναλλάγμα και των τραπεζογραμματίων και στη συμφωνία τους με τα λογιστικά βιβλία του Καταστήματος.
 - Προβαίνει στον έλεγχο των συναλλαγματικών διαχείρισης του Ταμιά, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες καταστάσεις του Η.Κ.
 - Ελέγχει τα παραστατικά και τον τρόπο συμφωνίας των Τμημάτων με τον Κεντρικό Ταμιά.

Στη συνέχεια αρχίζει τον τακτικό έλεγχο όλων των αντικειμένων αρμοδιότητας του Τομέα και τα αξιολογεί με προκαθορισμένα αντικειμενικά κριτήρια. (Δήμου Νίκος, 2000)

3.3 Έκθεση επιθεώρησης

Ο Τομέας της Γενικής Επιθεώρησης διατυπώνει εκθέσεις δύο τύπων :

- Έκθεση τακτικής επιθεώρησης, και
- Έκθεση έκτακτης επιθεώρησης,

Που διαφέρουν τους όχι μόνο κατά τον τύπο, αλλά και κατά το περιεχόμενο. Η έκθεση επιθεώρησης των Καταστημάτων διαφέρει επίσης κατά μορφή και περιεχόμενο από την έκθεση Επιθεώρησης των Διευθύνσεων της Τράπεζας. Υπάρχουν μάλιστα και επιμέρους διαφορές, ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας της καθεμίας. Οι εκθέσεις όμως θα πρέπει να προσομοιάζουν με το καθιερωμένο κατά περίπτωση σχήμα και έντυπο υλικό(βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

3.3.1 Επεξεργασία της Έκθεσης της Επιθεώρησης

Το σημαντικότερο προϊόν της γενικής επιθεώρησης είναι η έκθεση, η οποία αποσκοπεί στο αν πληροφορήσει τη Μονάδα που ελέγχθηκε και τις αρμόδιες διοικητικά Διευθύνσεις για την εκτός πιστοδοτήσεων δραστηριότητά της με βάση αντικειμενικά κριτήρια.

Ο τομέας της Γενικής Επιθεώρησης επεξεργάζεται τα στοιχεία και τις αξιολογήσεις των εκθέσεων των Μονάδων που ελέγχθηκαν και συντάσσει συνοπτική έκθεση για καθεμία από αυτές. Το τελικό πόρισμα αποστέλλεται μαζί με την έκθεση του Επιθεωρητή και ορισμένους πίνακες -αν δεν έχει αποσταλεί νωρίτερα- στην ελεγχθείσα Μονάδα και κοινοποιείται στα ιεραρχικά και διοικητικά ανώτερα κλιμάκια για ενημέρωση και για τις κατά την κρίση τους ενέργειες. Η Μονάδα που ελέγχθηκε πρέπει να απαντά εγκαίρως, μέσα στη προθεσμία που προβλέπει η επεξεργασία της έκθεσης του Τομέα Γενικής Επιθεώρησης. Η έκθεση περιέχει συγκεντρωτικά τα βασικότερα στοιχεία της Μονάδας, τους σχετικούς δείκτες και τις αξιολογήσεις και ένα συνοπτικό συμπέρασμα, ως εκτίμηση της γενικότερης κατάστασης της Μονάδας. Επισημαίνει και τονίζει ορισμένα από τα στοιχεία, τόσο γενικής όσο και ειδικής φύσεως, κάνει συστάσεις για την τακτοποίηση των προβλημάτων, των παραλείψεων και των εκκρεμοτήτων και ζητεί διευκρινίσεις ή εξηγήσεις από τους υπεύθυνους για θέματα για τα οποία έχουν προκύψει ευθύνες.

3.3.2 Αρμοδιότητες Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης

Σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, όπως προβλέπεται από την παραπάνω Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, πρέπει αν υπάρχει υπηρεσιακή Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης (ΜΕΕ), η οποία είναι διοικητικά ανεξάρτητη από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη λογιστικοποίηση ή πραγματοποίηση των συναλλαγών. Αναφέρεται, για τα θέματα αρμοδιότητάς της στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και στη Διοίκηση, μετά από τον καθορισμό των κατάλληλων προϋποθέσεων που θα διασφαλίζουν την ανεξαρτησία της ΜΕΕ.

Στις κύριες **αρμοδιότητες** της ΜΕΕ εντάσσονται :

- Η διενέργεια ελέγχων προκειμένου να διαμορφωθεί αντικειμενική, ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος και του ομίλου του οποίου είναι επικεφαλής.
- Η διενέργεια ειδικών ελέγχων, στις περιπτώσεις που υπάρχουν ενδείξεις για βλάβη των συμφερόντων του πιστωτικού ιδρύματος ή των εταιρειών του ομίλου, με σκοπό τη διεξοδική εξέταση του θέματος και την εξακρίβωση της έκτασης της τυχόν ζημίας
- Η επιβεβαίωση προς την Τράπεζα της Ελλάδος της πληρότητας και εγκυρότητας των πιο πάνω διαδικασιών και ειδικότερα των διαδικασιών εκτίμησης των παραμέτρων, στις οποίες βασίστηκε η εκτίμηση του ύψους της πιθανής ζημίας.
- Η αξιολόγηση της οργανωτικής διάρθρωσης, κατανομής αρμοδιοτήτων και καθηκόντων και διαχείριση του ανθρωπίνου δυναμικού καθώς και του βαθμού κατά τον οποίο έχουν καθιερωθεί κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες εταιρικής διακυβέρνησης.
- Η αξιολόγηση του έργου των τομέων εσωτερικού ελέγχου, όπου υπάρχουν, στις μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου του.
- Η αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας των συστημάτων και μηχανισμών που αφορούν την παραγωγή αξιόπιστης, πλήρους και έγκαιρης χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης όπου αυτή κατά περίπτωση παρέχεται.
- Η αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας συστημάτων πληροφορικής και των λογιστικών συστημάτων.
- Η αξιολόγηση μέσω των ελέγχων που διενεργεί, του βαθμού εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για την διαχείριση κινδύνων και τον υπολογισμό των παραμέτρων στις οποίες βασίστηκε η εκτίμηση της κεφαλαιακής επάρκειας του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου,

όπου προβλέπεται, καθώς και του βαθμού ενσωμάτωσης του συστήματος διαχείρισης κινδύνων στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων (use tests).

Η αξιολόγηση του βαθμού κατά τον οποίο τα συλλογικά όργανα και οι μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος καθώς και οι εταιρείες του ομίλου : Α) χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα μέσα και τους πόρους που τους διατίθενται για τη συνεχή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής.

Β) τηρούν τις κατευθύνσεις και τις διαδικασίες που έχουν αρμοδίως καθορισθεί με στόχο τη συστηματική παρακολούθηση και διαχείριση των πάσης φύσεως κινδύνων που αναλαμβάνονται (π.χ. θέσπιση και τήρηση ορίων)

Γ) μεριμνούν για τη διασφάλιση της πληρότητας και ακρίβειας των στοιχείων και κυκλοφοριών που απαιτούνται για την κατάρτιση αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τις ισχύουσες λογιστικές αρχές.

Δ) μεριμνούν για την ενσωμάτωση σε όλες τις διαδικασίες και συναλλαγές που διενεργούνται, των κατάλληλων προληπτικών και καταστατικών ελεγκτικών μηχανισμών και ασφαλιστικών δικλείδων (controls).

- Η αξιολόγηση των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για τη κανονιστική συμμόρφωση.
- Η υποβολή προτάσεων για τη θεραπεία τυχόν αδυναμιών που εντοπίζονται στο ΣΕΕ, ή και τη βελτίωση των υφιστάμενων, διαδικασιών και πρακτικών, προκειμένου να επιτυγχάνονται πλήρως οι στόχοι του ΣΕΕ.
- Η παρακολούθηση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των διορθωτικών μέτρων από τις ελεγχόμενες μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος και τις εταιρείες του ομίλου, για την επαρκή αντιμετώπιση των πιο πάνω αδυναμιών και των παρατηρήσεων που καταγράφονται στις εκθέσεις των πάσης φύσεως ελέγχων (εσωτερικών ελεγκτών, εξωτερικών ελεγκτών, εποπτικών αρχών, φορολογικών αρχών κτλ), με σχετική ενημέρωση της Διοίκησης και της Επιτροπής Ελέγχου.
- Η εύλογη και αντικειμενική διαβεβαίωση του Δ.Σ. και της Διοίκησης του πιστωτικού ιδρύματος σχετικά με την επίτευξη των στόχων του ΣΕΕ.
- Παρέχει στη Τράπεζα της Ελλάδος, κατά κανόνα εγγράφως, οποιαδήποτε στοιχεία ή πληροφορίες ζητηθούν, στο πλαίσιο της ειδικής νομοθεσίας για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. (Δήμου Ν.,2000)
- **3.3.3 Αρχές της Υπηρεσίας Επιθεώρησης**

Η Επιθεώρηση για να λειτουργήσει δημιουργικά και αποτελεσματικά πρέπει να στηρίζεται στις εξής παρακάτω αρχές :

Α) Στην ανεξαρτησία και στη πλήρη ελευθερία των κινήσεών της. Για να μπορεί να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στα αρχεία, στοιχεία και δικαιολογητικά των ελεγχόμενων Μονάδων και των αρμόδιων οργάνων, που τα χρησιμοποιούν ή τα φυλάσσουν, πρέπει να έχει ευρύτατες εξουσιοδοτήσεις από τη Διοίκηση και να είναι τουλάχιστον ιεραρχικά ισότιμη των άλλων Κεντρικών Διευθύνσεων και ανώτερη των άλλων εκτελεστικών Μονάδων, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους και το βαθμό του Προϊσταμένου τους.

Β) Στην αντικειμενικότητα και στην αμεροληψία των ενεργειών της. Για να γίνει αυτό η Επιθεώρηση δεν πρέπει να συμμετέχει σε διαδικασίες με εγκριτικές διαδικαστικές οργανωτικές ή διαχειριστικές αρμοδιότητες, τις οποίες θα κληθεί να ελέγξει και να αξιολογήσει. Αντίθετα πρέπει να συμβάλλει στη διαμόρφωση κανόνων ελέγχου και διαδικασιών λειτουργίας της Τράπεζας.

Γ) Στην άριστη επιλογή των Επιθεωρητών. Η επιλογή των Επιθεωρητών πρέπει να γίνεται αντικειμενικά, αξιοκρατικά, με βάση τα προσόντα, την εμπειρία και τις ικανότητές τους και όχι με εξωπηρεσιακά ή προσωπικά γιατί δημιουργούνται 'πραιτωριανοί' και όχι ελεγκτές, με όλες τις συνέπειες που μπορεί να έχει μία τέτοια επιλογή.

Δ) Στην επιμόρφωση και εξειδίκευση των Επιθεωρητών. Οι Επιθεωρητές, που θα επιφορτισθούν με τον έλεγχο των εργασιών των Κεντρικών Διευθύνσεων και των Περιφερειακών Καταστημάτων, χρειάζεται να είναι στελέχη της Τράπεζας έμπειρα, ικανά, πλήρως καταρτισμένα, ευρείας αντίληψης και γνώστες των ελεγχόμενων αντικειμένων ή εξειδικευμένα για τον έλεγχο ιδιαίτερας σημασίας ή δυσκολίας εργασιών.

Ε) Στην εκτίμηση της αναλογίας μεταξύ κόστους – οφέλους ελέγχου. Είναι γνωστό ότι τα αναμενόμενα από τους ελέγχους αποτελέσματα είναι κυρίως ποιοτικά, χωρίς να παραγνωρίζεται όμως ότι, αρκετές φορές, είναι και οικονομικά (π.χ. διαπιστώσεις λανθασμένης εφαρμογής επιτοκίων, ανείσπρακτων προσόδων της Τράπεζας κλπ). Γι' αυτό ο σχεδιασμός και η έκταση των ελέγχων δεν πρέπει να

παραβλέπει και τη σχέση μεταξύ κόστους ελέγχου και αναμενόμενης από αυτόν ωφέλειας. (Δήμου Νίκος, 2000)

3.3.4 Τι προσόντα πρέπει να έχει ο Εσωτερικός Ελεγκτής;

Οι εσωτερικοί ελεγκτές των τραπεζών θα πρέπει να έχουν ένα υπόβαθρο που έχει ληφθεί από έναν από τους ακόλουθους τομείς

- Εμπειρογνωμοσύνη
- Εμπειρία σε εργασίες ελέγχου που αποκτήθηκε είτε σε ένα εξωτερικό λογιστικό ή εσωτερικό περιβάλλον ελέγχου
- Η εμπειρία στον τραπεζικό τομέα που έχει αποκτηθεί από τη γραμμή ευθύνες σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
- Εμπειρία που αποκτήθηκε είτε σε έναν ελεγκτικό ή τεχνικό περιβάλλον (Barclay Simpson, 2012)

3.3.5 Οργανόγραμμα Διεύθυνσης Επιθεώρησης

Το έργο της Διεύθυνσης Επιθεώρησης ως Μονάδα Ελέγχου και Επιτελικής Υποστήριξης, μέσα στα πλαίσια της οργανωτικής δομής της Τράπεζας, αναλύεται και εξειδικεύεται στους Τομείς :

1. Γενικής Επιθεώρησης

Έχει ως βασική αποστολή τον γενικό διαχειριστικό έλεγχο των Καταστημάτων και των Περιφερειακών Υπηρεσιών της Τράπεζας, εκτός πιστοδοτήσεων, με γενικές, τακτικές και έκτακτες, επιθεωρήσεις.

2. Επιθεώρησης Επιδοτήσεων

Βασική αποστολή του είναι ο έλεγχος, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση του Χαρτοφυλακίου Πιστοδοτήσεων και της Πιστοδοτικής Διαδικασίας με τακτικές και έκτακτες επιθεωρήσεις.

3. Κεντρικού Ελέγχου

Έχει ως βασική αποστολή τον έλεγχο διαχείρισης, διαδικασιών και λειτουργίας των Κεντρικών Μονάδων της Διοίκησης.

4. Ελέγχου Συστημάτων Πληροφορικής

Βασική αποστολή του είναι η μελέτη και ο έλεγχος των Συστημάτων Πληροφορικής της Τράπεζας, τόσο κατά τα στάδια ανάπτυξης όσο και κατά τη λειτουργία τους.

Η επιλογή του Τομέως ως Μονάδας κάλυψης ολοκληρωμένων λειτουργικών χώρων εξυπηρετεί κατά το καλύτερο τρόπο τις βασικές αρχές της εξειδίκευσης και του καταμερισμού της εργασίας.

3.3.6 Προετοιμασία Επιθεώρησης

Τα στάδια προετοιμασίας μιας Επιθεώρησης είναι τα ακόλουθα :

A) Συγκέντρωση και μελέτη βασικών στοιχείων. Προτού αρχίσει τον έλεγχο μιας Υπηρεσίας ο Επιθεωρητής είναι απαραίτητο να μελετήσει τις τάσεις της αγοράς, τους στόχους που έθεσε η Διοίκηση, τα προγράμματα δράσης και τις συνθήκες που επικράτησαν στη περιφέρεια της υπό επιθεώρηση μονάδας, στην περίοδο που θα ελεγχθεί αυτή.

B) Μελέτη των εκθέσεων των προηγούμενων Επιθεωρήσεων. Μελετά επίσης τα έγγραφα και τα στοιχεία που υπάρχουν στο Φάκελο της υπό επιθεώρηση Μονάδας και ιδιαίτερα τις Εκθέσεις των προηγούμενων Επιθεωρήσεων, για να εκτιμήσει την επικρατούσα κατάσταση, την ανταπόκρισή της στις συστάσεις της προηγούμενης επιθεώρησης, την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων, που είχαν διαπιστωθεί από αυτή, τον βαθμό αξιοποίησης των υποδείξεων και την αποτελεσματικότητα της διορθωτικής δράσης της Μονάδας.

Γ) Μελέτη εκθέσεων των Ορκωτών Λογιστών ή της Τράπεζας της Ελλάδος. Επειδή τα Καταστήματα επιθεωρούνται και από Επιθεωρητές της Τράπεζας της Ελλάδος, που έχει και τη γενική εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος και ελέγχονται και από Ορκωτούς Λογιστές, γι' αυτό και προτού αρχίσει η Επιθεώρηση, μελετώνται οι τυχόν υπάρχουσες εκθέσεις των αρχών που προαναφέρθηκαν καθώς και οι οδηγίες των αρμόδιων επιτελικών Διευθύνσεων, σχετικά με τη συμμόρφωση των Μονάδων στις υποδείξεις που περιλαμβάνονται στις πιο πάνω εκθέσεις. (Δήμου Νίκος, 2000)

3.4 Αντικείμενο ελέγχου ΜΕΕ

Αντικείμενο ελέγχου αποτελούν όλες οι δραστηριότητες της Τράπεζας, παραγωγής και υποστήριξης, συναλλακτικές και διοικητικές κλπ. Η επιθεώρηση ελέγχει και αξιολογεί, την εξέλιξη και την ποιότητα όλων των δραστηριοτήτων της, την ποιότητα των διαδικασιών της, αξιολογεί το προσωπικό της Τράπεζας, υποβάλλει προτάσεις διόρθωσης και ενημερώνει τη Διοίκηση.

Το αντικείμενο ελέγχου διαφέρει από Μονάδα σε Μονάδα και είναι συνυφασμένο με τη δραστηριότητά της και τις εκχωρημένες σε αυτήν αρμοδιότητες και υπευθυνότητες. Ο τομέας Γενικής Επιθεώρησης ελέγχει :

- ✓ Τις διαχειρίσεις (ταμειακή διαχείριση, χαρτοφυλάκιο αξιών, διαχείριση ενσήμεων ασφαλιστικών ταμείων, μίσθωση θυρίδων θησαυροφυλακίου, αγοραπωλησία συναλλάγματος)
- ✓ Τις καταθέσεις (σε ευρώ και συνάλλαγμα) : η Διοίκηση της Τράπεζας με εγκύκλιες οδηγίες της, καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες που διέπουν τις καταθέσεις για αποδοχή, τις αναλήψεις, τον εκτοκισμό και τη λογιστική παρακολούθηση αυτών. Ο εσωτερικός έλεγχος της Τράπεζας πρέπει να στοχεύει στη διαπίστωση ότι εφαρμόζονται οι οδηγίες της Διοίκησης της Τράπεζας και ειδικότερα ότι οι υπάλληλοι του Καταστήματος συμμορφώνονται προς τις οδηγίες της Διοίκησης και των Νομισματικών Αρχών, γίνονται περιοδικές συμφωνίες των γενικών με τους αναλυτικούς λογαριασμούς, γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των συναλλαγών αποδοχής, ανάληψης και τοκοφορίας των καταθέσεων, παρακολουθούνται τα έντυπα αξίας (επιταγές, βιβλιάρια, ομόλογα).
- ✓ Την κίνηση κεφαλαίων
 - Τις χορηγήσεις : η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου οφείλει να εξετάζει αν τα Καταστήματα συμμορφώνονται προς τις εγκύκλιες οδηγίες της Διοίκησης στις οποίες περιγράφονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες από την αίτηση δανειοδότησης του πελάτη μέχρι την εξόφληση του δανείου του. Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, την ασφάλεια και την ρευστότητά τους, καθώς και στο αν έγιναν σύμφωνα με τα όσα ορίζουν οι γενικές και ειδικές διαταγές της Τράπεζας και των αποφάσεων των Νομισματικών Κεντρικών Υπηρεσιών. Σε γενικές γραμμές οι έλεγχοι εξετάζουν κυρίως τα παρακάτω θέματα : Η δανειοδότηση να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τη Διοίκηση της Τράπεζας και τις Νομισματικές Αρχές.
 - Να λαμβάνονται οι εγγυήσεις που ορίζονται στις αποφάσεις της Διοίκησης
 - Να γίνεται αξιολόγηση της οικονομικής θέσης του δανειολήπτη και του εγγυητή σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης

- Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Κατάστημα να προβεί στην εκταμίευση του ποσού της χορήγησης.
- Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξής της
- Να γίνονται περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών

✓ Τις εισαγωγές και τις εξαγωγές : για κάθε εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τον τρόπο διακανονισμού της αξίας τους, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει αν υποβλήθηκαν όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ότι η Τράπεζα νομότυπα χορήγησε την άδεια εισαγωγής, εισέπραξε προμήθειες, φόρους, τέλη, τόκους, έξοδα, δασμούς κλπ.

- ✓ Τα λογιστικά – φορολογικά θέματα
- ✓ Την ασφάλεια
- ✓ Εργασιακά θέματα

Διαθέσιμα : τα διαθέσιμα της Τράπεζας πρέπει να καλύπτονται από ένα πλήρες και εξασφαλιστικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου καθώς: α) απαρτίζονται από χρηματικά μέσα, δηλαδή αντικείμενα κατ' εξοχήν επιδεικτικά καταχρήσεων, β) είναι τεράστιος ο όγκος των συναλλαγών των Τραπεζών σε χρηματικά διαθέσιμα, δεδομένου ότι η Τράπεζα εμπορεύεται χρήμα και γ) από τη σωστή διαχείρισή τους εξαρτάται η κερδοφόρα πορεία της Τράπεζας. Ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου των διαθεσίμων πρέπει να εξασφαλίζει τα ακόλουθα :

- Τη φυσική προστασία τους
- Τις δοσοληψίες με άλλες Τράπεζες
- Τις μεταφορές χρημάτων με τεχνικά μέσα
- Τη συστηματική παρακολούθηση του λογαριασμού που εμφανίζει το υπόλοιπο των επιταγών που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης
- ✓ Το αρχείο
- ✓ Τη διαχείριση παρουσίας
- ✓ Τις κλείδες – επικοινωνίες
- ✓ Τις μεσολαβητικές εργασίες : η Διοίκηση της Τράπεζας πρέπει να καθορίζει σαφώς τις διαδικασίες, τις προϋποθέσεις, τις προμήθειες κλπ. κάθε μιας επιμέρους εργασίας που εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών. Ο

εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να διαπιστώνει ότι οι εργασίες αυτές διεξάγονται και λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης.

✓ Λοιπά θέματα όπως : διαδικαστικά θέματα διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου, ομολόγων, εντόκων γραμματίων δημοσίου, θέματα νομικής κάλυψης, εφαρμογή των υπηρεσιακών εγκυκλίων και των κανονισμών της Τράπεζας. (Καζατζής Χρήστος, 2006 σελ. 38)

3.5 Διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου

Η διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου πραγματοποιείται με βάση τη μεθοδολογία ανάλυσης κινδύνων. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ακολουθεί τη δική του διαδικασία, μεθοδολογία για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.

3.5.1 Τρόπος διαδικασίας Ελέγχου (Μεθοδολογία)

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους χρησιμοποιούν ελεγκτικές αρχές και μεθοδολογίες, οι οποίες είναι σύμφωνες με τα διεθνώς αποδεκτά Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου.

Για τη διεξαγωγή του ελεγκτικού έργου απαιτείται μεθοδολογική προσέγγιση του ελέγχου και πιο συγκεκριμένα εκτίμηση των ελεγκτικών αναγκών του Πιστωτικού Ιδρύματος, βάσει των υφιστάμενων συστημάτων και της συνεκτίμησης των κινδύνων και αναγκών της. Σκοπός της διενέργειας της εκτίμησης ελεγκτικών αναγκών είναι η ορθή ιεράρχηση του ελεγκτικού έργου.

Η μελέτη για την εκτίμηση ελεγκτικών αναγκών αναθεωρείται ή επαναλαμβάνεται από μηδενική βάση, ανάλογα με τις αλλαγές σε συστήματα και διαδικασίες που επιβάλλονται από τη Διοίκηση της Τράπεζας. Η συχνότητα της αναθεώρησης, σε ένα σταθερό περιβάλλον από πλευρά μεταβολών στις λειτουργίες, δεν πρέπει να υπερβαίνει τη τριετία. (Δήμου Νίκος, 2000)

3.5.2 Κατάρτιση Ελεγκτικού Χρονοδιαγράμματος

Παράλληλα με την εκτίμηση ελεγκτικών αναγκών και την εκτίμηση κινδύνων, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Πιστωτικού Ιδρύματος συντάσσει και το Ελεγκτικό Χρονοδιάγραμμα των έργων λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τους στόχους και τις στρατηγικές αποφάσεις που καθορίζει η Διοίκηση της Τράπεζας, τη συνολική εκτίμηση του κινδύνου κάθε συστήματος – λειτουργίας, τις δυσλειτουργίες

ή τα προβλήματα σε συστήματα – λειτουργίες, που γνωστοποιούνται στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου από οποιαδήποτε θεσμοθετημένη αρχή / Μονάδα της Τράπεζας (Διοίκηση, Επιτροπή Ελέγχου, Ελεγκτές Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, Υπηρεσίες και προσωπικό της Τράπεζας) ή και από καταγγελίες – παράπονα πελατών. Το χρονοδιάγραμμα αυτό περιλαμβάνει τα ελεγκτικά έργα που πρόκειται να διενεργηθούν στις Υπηρεσιακές Μονάδες της Τράπεζας, είτε αφορά κεντρικές Διευθύνσεις είτε Καταστήματα, τον αντίστοιχο προϋπολογισμό εκτέλεσής τους, τις ομάδες ελέγχου, στις οποίες θα ανατεθεί ο έλεγχος, την μεθοδολογία που θα ακολουθήσουν οι Εσωτερικοί Ελεγκτές, την συχνότητα ελέγχων καθώς και το χρονικό διάστημα που απαιτείται για να υλοποιηθούν οι έλεγχοι αυτοί. Η κατάρτιση του Χρονοδιαγράμματος έχει ως προϋπόθεση ότι, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι γνώστης των διαδικασιών, εντολών, συναλλαγών καθώς και των νόμων και αποφάσεων που διέπουν το Πιστωτικό Ίδρυμα.

Η χρονική διάρκεια της ολοκλήρωσης των έργων του εσωτερικού ελέγχου είναι συνάρτηση του μεγέθους των υπό έλεγχο λειτουργιών, του όγκου εργασιών των Μονάδων και του βαθμού συμμόρφωσης του προς τις οδηγίες της Τράπεζας. Στον καθορισμό των Ομάδων Ελέγχου, λαμβάνεται υπόψη η αρχή της εναλλαγής των Ελεγκτών σε διαφορετικές ομάδες και διαφορετικά έργα.

Το Ελεγκτικό Πλάνο Διάσωσης πρέπει να είναι τεκμηριωμένο και παρουσιάζεται από το Διευθυντή του Εσωτερικού Ελέγχου στην Επιτροπή Ελέγχου προς έγκριση και στη συνέχεια να υποβάλλεται στη Διοίκηση για έγκριση. Ο Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση του προγράμματος και για την ενημέρωση της Επιτροπής Ελέγχου και της Διοίκησης όσον αφορά την πορεία υλοποίησής του. (Γραμματίκας Γεώργιος, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

4.1 Έλεγχος πίστης ιδιωτών

4.1.1 Καταμέτρηση χρηματικού

Το ταμείο ελέγχεται απαραίτητως αιφνιδιαστικά κατά την έναρξη του ελέγχου του Καταστήματος και ενδιάμεσα μετά από ειδική εντολή. Καταμετράται λεπτομερώς το χρηματικό που βρίσκεται κατά τον έλεγχο σε όλα τα Ταμεία – Θυρίδες – Tellers της ελεγχόμενης Μονάδας και συμφωνείται κατά περίπτωση με το αντίστοιχο λογιστικό υπόλοιπο κάθε Ταμείου και συνολικά (υπόλοιπο χρηματικού Ταμείων = λογιστικό υπόλοιπο Ταμείου Μονάδας). Επισημαίνονται και αναφέρονται οι τυχόν διαφορές, και οι τυχόν ατασθαλίες τυγχάνουν ειδικής κατά περίπτωση έρευνας και αντιμετώπισης. Συντάσσεται και υποβάλλεται στη Διεύθυνση Επιθεώρησης – Τομέα Γενικής Επιθεώρησης ένα Φύλλο Ελέγχου Ταμείου, ή σε διπλούν όταν υπάρχουν ταμειακές διαφορές. Στην πίσω όψη του Φύλλου Έλεγχου Ταμείου αναλύεται η λογιστική ενημερότητα του Καταστήματος κατά τον έλεγχο.

Οι Τράπεζες είναι πιστωτικά ιδρύματα που διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή άλλα, υποκατάστατα του χρήματος, οικονομικά μέσα. Τη διαχείριση ασκούν άνθρωποι που, όσο και αν έχουν επιλεγεί με αυστηρά κριτήρια, δεν παύουν να περικλείουν κινδύνους απάτης, κατάχρησης, υπεξαίρεσης κλπ. Όταν ο Ιούδας πρόδωσε την εμπιστοσύνη του Κυρίου του για 30 αργύρια γιατί να μην υπάρχουν κίνδυνοι για μεγαλύτερα εγκλήματα από ανθρώπους που έχουν, διαχειρίζονται ή φυλάσσουν μεγάλα χρηματικά ποσά, αξιόγραφα, χρυσό κλπ αντικειμενικής αξίας? Γι' αυτό και οι Τράπεζες, θέλοντας να αποτρέψουν δόλιες ενέργειες υπαλλήλων τους ή να διαπιστώσουν έγκαιρα την τυχόν πραγματοποίηση ζημιογόνων πράξεων, ηθελημένων ή όχι, φρόντισαν, από την αρχή της λειτουργίας τους, να δημιουργήσουν Υπηρεσία Ελέγχου, η οποία προσπαθεί, σε όλα τα στάδια της διενέργειας κάθε οικονομικής συναλλαγής, να ελέγχει την ορθότητα και σκοπιμότητα αυτής και να προβαίνει έγκαιρα στη διόρθωση των λαθών, συμπλήρωση των παραλείψεων και στην αποτροπή επαναλήψεων τους στο μέλλον, με συμβουλές, υποδείξεις και καθοδήγηση των ενεργούντων τις πράξεις των υπαλλήλων. (Μακρής Απόστολος, 1992)

4.1.2 Έλεγχοι παραστατικών

Ελέγχονται σχολαστικά τα παραστατικά της προηγούμενης του ελέγχου ημέρας, καθώς και των άλλων προγενέστερων ημερομηνιών, δειγματοληπτικά. Για να διαπιστωθεί αν :

- Τα παραστατικά Ταμείου υπογράφονται κανονικά από τους αρμόδιους, κατά περίπτωση λειτουργούς της Μονάδας και μέσα στα όρια της καθορισμένης ευθύνης κάθε θέσης.
- Τα παραστατικά της κάθε συμφωνίας του Ταμείου, παραδίδονται με υπογραφή από τους Ταμίες στον Κεντρικό Ταμία και από αυτόν στο Λογιστήριο του Καταστήματος με υπογραφή στη φυλλάδα του Ταμία.
- Τα παραστατικά Ταμείου, και κυρίως των πληρωμών, έχουν υπογραφεί κανονικά και νομότυπα από τους συναλλασσομένους.
- Ο Ταμίας πριν από την εκτέλεση των παραστατικών, εξακριβώνει τη κανονική έκδοσή τους (θεώρηση εξουσιοδοτημένων, υπογραφή συναλλασσομένων, εσωτερική κλειδαρίθμηση όπου χρειάζεται συσχετισμός συμψηφιζομένων κλπ).
- Χρησιμοποιούνται τα κατά συναλλαγή καθορισμένα έντυπα και συμπληρώνονται με όλα τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση στοιχεία.
- Τα παραστατικά εκτελούνται – υπογράφονται κανονικά από τους Ταμίες και τα τυχόν παραστατικά με ταμείο της επόμενης εργάσιμης μέρας φέρουν την έγκριση του Διευθυντή, καταγράφονται στη φυλλάδα στην αρχή της κίνησης της επόμενης ημέρας και υπογράφει ο Διευθυντής της Μονάδας.
- Οι Ταμίες για τις μεταξύ τους δοσοληψίες εκδίδουν <<εντάλματα μεταφοράς>>, τα υπογράφουν, τα καταγράφουν και τα συμφωνούν στις φυλλάδες τους συγκεντρωτικά κάτω από τα αθροίσματα των συναλλαγών της ημέρας.
- Τα <<εντάλματα μεταφοράς>> Ταμείου, που αφορούν μεταφορά επιταγών, φέρουν και θεώρηση εξουσιοδοτημένου με πρώτη υπογραφή υπαλλήλου.
- Καταχωρούνται, παρά την απαγόρευση στην ανάλυση χρηματικού, εκκρεμή παραστατικά (εντάλματα, επιταγές κλπ). Εξετάζεται επίσης μήπως υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι Ταμίες εισπράττουν ή πληρώνουν χωρίς την έκδοση κανονικού παραστατικού.

- Οι Ταμίες που ασκούν διαχείριση χρημάτων και διενεργούν εισπράξεις – πληρωμές, σημειώνουν αναλυτικά στο πίσω μέρος των παραστατικών το χρηματικό που εισπράττουν ή πληρώνουν. (Μακρής Απόστολος, 1992)

4.1.3 Έλεγχος περιουσιακών στοιχείων

Ιδιαίτερη σημασία έχει για τις Τράπεζες ο έλεγχος των περιουσιακών τους στοιχείων. Τα περιουσιακά στοιχεία των Τραπεζών είναι τα κτίρια των Καταστημάτων, ο μηχανολογιστικός εξοπλισμός, τα έπιπλα και οι μηχανές γραφείων, τα ακίνητα, μηχανήματα, πλοία, αυτοκίνητα, οι κινητές αξίες, τα έργα τέχνης, οι συλλογές, τα εμπορεύματα, ακόμη και τα ζώα, που περιήλθαν σε αυτές από αγορές ή πλειστηριασμούς ενυπόθηκων ακινήτων ή ενέχυρων πραγμάτων των οφειλετών τους.

Ο έλεγχος αποσκοπεί στη διαπίστωση της ύπαρξής τους ή, προκειμένου περί ακινήτων, της μη καταπάτησής τους και στη καλή ποιοτική κατάστασή τους. Εξετάζει επίσης εάν :

- Έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφαλή φύλαξή τους.
 - Έχουν εφαρμοσθεί οι αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων της Τράπεζας για την αξιοποίησής τους.
 - Έχουν ασφαλισθεί, κατά παντός ασφαλισίμου κινδύνου.
- (Μακρής Απόστολος, 1992)

4.1.4 Τρεχούμενοι λογαριασμοί καταθέσεων

Μετά από την επαλήθευση της συμφωνίας Βοηθητικού – Καθολικού, ο Επιθεωρητής ή ο ελεγκτής θα πρέπει να διαπιστώσει ότι :

- Κανένας καταθέτης δεν τηρεί περισσότερους από έναν απλό και έναν κοινό τρεχούμενο λογαριασμό στο όνομά του.
- Οι τρεχούμενοι λογαριασμοί τηρούνται μόνο επ' ονόματι φυσικών προσώπων.
- Ο κάθε καταθέτης έχει υποβάλλει υπεύθυνα δήλωση του Ν.1599/86 με την οποία δηλώνει ότι :
 - Δεν είναι έμπορος κατά την έννοια του Νόμου.
 - Δεν θα χρησιμοποιήσει τον λογαριασμό για εμπορικό σκοπό.
 - Δεν έχει εκδώσει, κατά το τελευταίο 12μηνο, ακάλυπτες επιταγές.

- Δεν τηρεί άλλο τρεχούμενο λογαριασμό, εκτός από τους προβλεπόμενους.
 - Το Κατάστημα, σε περίπτωση που ο καταθέτης χρησιμοποιεί τον λογαριασμό του (απλό ή κοινό) για εμπορικούς σκοπούς ή τηρεί περισσότερους από τους επιτρεπόμενους τρεχούμενους λογαριασμούς:
 - Έχει φροντίσει για την άμεση επιστροφή του καρνέ επιταγών που βρίσκεται στα χέρια του καταθέτη.
 - Δεν έχει χορηγήσει νέο καρνέ επιταγών κατά τους 12 τελευταίους μήνες μετά τη διαπίστωση της παράβασης.
 - Έχει αναγγείλει τη παράβαση στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
 - Δεν εκτοκίζει το υπόλοιπο πιστωτικό υπόλοιπο για τους 12 προηγούμενους μήνες όχι μόνο στον λογαριασμό με τη διαπιστωθείσα παράβαση, αλλά και στον άλλον τρεχούμενο λογαριασμό (από ή κοινό).
- Το Κατάστημα, σε περίπτωση έκδοσης ακάλυπτων επιταγών, έχει κλείσει αμέσως τον σχετικό λογαριασμό, έχει επιβάλλει τις πιο πάνω κυρώσεις και τις έχει αναγγείλει στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
 - Έχει ληφθεί δήλωση από κάθε καταθέτη για την διεύθυνση που επιθυμεί να του ταχυδρομείται το αντίγραφο του λογαριασμού του και έχει ενημερωθεί δεόντως το Η.Κ. για τους ενταγμένους σ' αυτό τρεχούμενους λογαριασμούς.
 - Εισπράττονται εγκαίρως οι χρεωστικοί τόκοι που δημιουργούνται από ανώμαλη κίνηση του λογαριασμού.
 - Τα πάσης φύσεως χρεωστικά υπόλοιπα των τρεχούμενων λογαριασμών βαρύνονται με τις εισφορές του άρθρου 1 του Ν. 128/75.
 - Για τους τρεχούμενους λογαριασμούς, που ανοίγονται στο όνομα μεγάλων επιχειρήσεων – πελατών, Οργανισμών κλπ., τηρούνται και οι κατά περίπτωση και εκάστοτε υφιστάμενες ειδικές οδηγίες και συμφωνίες με την Τράπεζα.
- (Μακρής Απόστολος, 1992)

4.1.5 Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος

Για το αντικείμενο αυτό ελέγχεται :

- Αν εισπράττεται το αρμοδίως καθορισμένο, γενικό ή ειδικό, κατά περίπτωση, ποσοστό αντικρίσματος – περιθωρίου.

- Αν η μη λήψη ή η είσπραξη αντικρίσματος μικρότερου του καθορισθέντος από έναν πελάτη για προθεσμιακές πράξεις προπωλήσεων ή προαγορών Συναλλάγματος έχει εγκριθεί αρμοδίως, ύστερα από εισήγηση του Καταστήματος.
- Αν στα εισηγητικά πιστώσεων
 - Αναφέρονται τα βασικά στοιχεία της προθεσμιακής πράξης Συναλλάγματος
 - Αξιολογείται ο κίνδυνος που συνεπάγεται η μη λήψη μικρότερου αντικρίσματος από το προβλεπόμενο.
 - Αιτιολογείται η ανάληψη κινδύνου από τη Τράπεζα.
- Αν το κάθε Κατάστημα καταβάλει προσπάθειες για την αύξηση των εργασιών αυτών, συνιστώντας στους πελάτες του τη κάλυψη των κινδύνων του Συναλλάγματος για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές τους.
- Αν εισπράττεται το καθορισμένο, γενικό ή ειδικό, κατά περίπτωση, ποσοστό προμήθειας, και αν για τις αποκλίσεις υπάρχουν σχετικές εγκρίσεις αρμοδίως.
- Αν παρακολουθούνται οι λήξεις των καθορισμένων προθεσμιών και οι καθορισμένες ακυρώσεις του κλεισθέντος προθεσμιακού Συναλλάγματος, κατόπιν έγγραφης δήλωσης του πελάτη, και αν διενεργούνται εγκαίρως και κατά τρόπο ασφαλή για την Τράπεζα.
- Αν για τις εισαγωγές έχει εφαρμοσθεί η καθορισμένη διαδικασία :
 - Είσπραξης του αντιτίμου της εισαγωγής σε Ευρώ,
 - Τακτοποίησης του προθεσμιακού κλεισθέντος Συναλλάγματος,
 - Εκκαθάρισης προς τον εκχωρητή της αξίας,
 - Λογιστικοποίησης των προθεσμιακών πράξεων Συναλλάγματος.
- Αν για τις εξαγωγές έχει εφαρμοσθεί η καθορισμένη, κατά περίπτωση διαδικασία :
 - Πληρωμής του αντιτίμου της εξαγωγής σε Ευρώ
 - Τακτοποίησης του προθεσμιακού κλεισθέντος Συναλλάγματος,
 - Αναγγελίας αρμοδίως της συνομολογηθείσας προθεσμιακής πράξης Συναλλάγματος,
 - Λογιστικής απεικόνισης των προθεσμιακών πράξεων Συναλλάγματος.
- Αν τηρείται και ενημερώνεται κανονικά ειδική φυλλάδα ή κατάσταση καταχώρησης, κατά σειρά κλεισίματος και χωριστά για τις εισαγωγές και εξαγωγές, κάθε συνομολογηθείσας προθεσμιακής πράξης Συναλλάγματος, και αν οι πελάτες έχουν υπογράψει τις κατά περίπτωση προβλεπόμενες δηλώσεις προπώλησης ή προαγοράς Συναλλάγματος, δεόντως χαρτοσημασμένες.

- Αν η πληρωμή της αξίας του κλεισθέντος Συναλλάγματος γίνεται με τη τιμή κλεισίματος του Συναλλάγματος.
- Μήπως, σε περίπτωση ακύρωσης προθεσμιακής κατάθεσης Συναλλάγματος, καταβάλλεται στον εξαγωγέα η διαφορά λόγω μεταβολής της τιμής και δεν εισπράττεται η ζημιά που προκύπτει από τη διαφορά τιμής. (Αλεξάκης – Πετράκης, 2000)

4.1.6 Ασφάλεια Χρηματικού

Ελέγχεται :

- Αν τίθεται το σύστημα συναγερμού αμέσως μετά τη λήξη των εργασιών και αν τα πλήκτρα του είναι πάντοτε ελεύθερα από εμπόδια (ελέγχεται η καλή λειτουργία του με ψευδοσυναγερμό).
- Αν στις ταμειακές θυρίδες τηρείται το κατά περίπτωση και κατά τις ανάγκες τους χρηματικό όριο και αν τα πλεονάσματα φυλάσσονται, και κατά τις εργάσιμες ώρες, σε χρηματοκιβώτιο με δύο κλειδιά, κλειδωμένο πάντοτε και με τα δύο κλειδιά.
- Αν το χρηματοκιβώτιο του αποθεματικού βρίσκεται έξω από το χώρο του Ταμείου, σε ασφαλή θέση, μέσα στα γκισέ και κατά προτίμηση μεταξύ Ταμείου και Διεύθυνσης.
- Αν, κατά τον εφοδιασμό του Ταμία με χρήματα από το χρηματοκιβώτιο αυτό, ή κατά την εναπόθεσή του σ' αυτό πλεονάζοντος χρηματικού στη διάρκεια των συναλλαγών, συμπράττει και ο Διευθυντής ή ο εξουσιοδοτημένος λειτουργός του Καταστήματος για το άνοιγμα και το άμεσο κλείσιμο του χρηματοκιβωτίου.
- Μήπως μετά το κλείσιμο του Ταμείου παραμένουν εντός του Καταστήματος μεγάλα χρηματικά διαθέσιμα, κατά παρέκκλιση των οδηγιών της Τράπεζας για άμεση και ασφαλή διοχέτευση των αποτελεσμάτων στην αρμόδια κεντρική υπηρεσία της.
- Αν οι χώροι ταμειακών θυρίδων είναι ασφαλισμένοι, αν κλειδώνονται με κλειδί και δεν επιτρέπεται η είσοδος σε κανέναν, ακόμη και όταν παρίστανται και οι Ταμίες, και αν δεν αφήνονται, έστω και προσωρινά, χρήματα ή αξίες πάνω στα γκισέ, τα γραφεία κλπ.

- Αν, για τις μεταφορές χρημάτων πελατών στο Κατάστημα από υπαλλήλους της Τράπεζας, υπάρχει έγκριση αρμοδίας, καθώς και ασφαλιστική κάλυψη αναλόγων κινδύνων.
- Αν το προσωπικό είναι ενημερωμένο ως προς τις ενέργειες του σε περίπτωση ένοπλης ληστείας.
- (Αλεξιάκης – Πετράκης. 2000)

4.1.7 Χρηματοποστολές

Ελέγχεται :

- Αν στις χρηματοποστολές ταμειακών πλεονασμάτων καλύπτονται πλήρως από τα εκάστοτε καθορισμένα μέτρα ασφαλείας προς την αποφυγή κλοπής, απώλειας, ληστείας κλπ.
- Αν κατά τη μεταφορά ξένων χαρτονομισμάτων, cheques, επιταγών, συναλλαγματικών και λοιπών αξιών τηρούνται τα παρακάτω κατά περίπτωση καθορισμένα διασφαλιστικά μέτρα :
- *Κίνδυνοι ληστείας και κλοπής :*
- Α) Συνοδεία ιδιόκτητου ή ενοικιασμένου αυτοκινήτου από δύο υπαλλήλους της Τράπεζας ή πρόσθετους ένοπλους αστυνομικούς, εκτός από τον οδηγό.
- Β) Συνοδεία τεθωρακισμένου αυτοκινήτου χρηματοποστολής, εκτός από τον οδηγό, από έναν υπάλληλο της Τράπεζας και έναν πρόσθετο ένοπλο αστυνομικό.
- Γ) Συνοδεία των αυτοκινήτων των Υπηρεσιών Υπαίθρου, εκτός από τον οδηγό, και από δύο υπαλλήλους της Τράπεζας και έναν πρόσθετο ένοπλο αστυνομικό.
- *Κίνδυνοι απώλειας και κλοπής (για τις αποστολές από και προς την Κεντρική Διεκπεραίωση της Τράπεζας) :*
- Α) Στο εσωτερικό :
 - Αποστολή με συστημένα ταχυδρομικά φάκελα και δέματα,
 - Αποστολή με δύο απαραίτητους συνοδούς – υπαλλήλους της Τράπεζας.
- Β) Στο εξωτερικό :
 - Με συστημένα ταχυδρομικά φάκελα και δέματα,

- Με φορτωτικές αεροπορικών εταιρειών,
- Με τις αναγνωρίσιμες από την ασφαλιστική εταιρεία μεταφορικές εταιρείες,
- Φωτοτύπηση ή μικροφωτογράφιση των επιταγών εξωτερικού, πριν από την αποστολή τους με τα παραπάνω μέσα.
- *Χρόνος αναγγελίας:*
- Άμεση ενημέρωση του Τομέα Προστασίας της Τράπεζας με ταυτόχρονη κοινοποίηση στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση ,
- *Κοινή φύλαξη – διπλός έλεγχος συναλλαγών :*
- Α) Αυστηρή τήρηση των κανονισμών και οδηγιών της Τράπεζας για τη φύλαξη – χρημάτων – αξιών – κλειδαρίθμων/κωδικών κλπ. σε χρηματοκιβώτια – θησαυροφυλάκια με δύο κλειδιά τηρούμενα από δύο λειτουργούς.
- Β) Διεκπεραίωση των συναλλαγών από δύο εξουσιοδοτημένους λειτουργούς κατά τα προβλεπόμενα.
- *Τήρηση των κατά περίπτωση ορίων ασφαλιστικής κάλυψης κινδύνων :*
- Για να είναι απολύτως καλυμμένοι οι κίνδυνοι απώλειας, κλοπής, ληστείας κλπ, από το σχετικό γενικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο της Τράπεζας, ελέγχεται αν τηρούνται τα καθορισμένα προληπτικά μέτρα σε περιστατικά απειλητικών τηλεφωνημάτων για τοποθέτηση εκρηκτικών μηχανισμών:
- Άμεση αναγγελία του γεγονότος στην αρμόδια κατά περιοχή Αστυνομική Αρχή
- Ειδοποίηση του Τομέα Προστασίας και της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης.
- Προληπτική εκκένωση του κτιρίου από προσωπικό και πελάτες.
- Ασφαλής φύλαξη χρημάτων – αξιών, συμβολαίων κλπ, πριν από την εκκένωση.
- Αναμονή σε πλησίον ασφαλή χώρο μέχρι να ολοκληρωθεί η σχετική έρευνα από αστυνομικούς.
- Επιστροφή του προσωπικού στο χώρο εργασίας μόνο μετά το τέλος της σχετικής έρευνας και ύστερα από έγκριση των αστυνομικών οργάνων.

- Καταγραφή του απειλητικού τηλεφωνήματος και των πιο πάνω ενεργειών στο Βιβλίο Συμβάντων και αποστολή αυθημερόν αντίγραφο στον Τομέα Προστασίας για ενημέρωσή του. (Αλεξιάκης – Πετράκης, 2000)

4.1.8 Υπηρεσία SWIFT

Ελέγχεται :

- Αν τα Καταστήματα που έχουν ενταχθεί στο Σύστημα Swift, το χρησιμοποιούν για τις εντεταγμένες σε αυτό εργασίες, κατά την καθορισμένη κατά περίπτωση διαδικασία και για τα προσφερόμενα πλεονεκτήματα ασφάλεια, εμπιστευτικότητα, αξιοπιστία, εγκαιρότητα, ταχύτητα, οικονομία κτλ.).
- Αν τα λαμβανόμενα μηνύματα ερμηνεύονται προσεκτικά, σύμφωνα με τις κατά περίπτωση ενδείξεις του, και αν εκτελούνται κατά τα προβλεπόμενα.
- Αν τα μεταδιδόμενα μέσω Swift μηνύματα είναι ευκρινή, σαφή και πλήρη, σύμφωνα με τις εκάστοτε και κατά περίπτωση καθοριζόμενες προδιαγραφές.
- Αν η συνολική διαχείριση του συστήματος ως προς τη χρήση και τη σωστή συμπλήρωση του εντύπου, τη διακίνησή του προς την υπηρεσία Swift, τη χρήση προτεραιοτήτων αποστολής μηνύματος κλπ., ασκείται σύμφωνα με τις οδηγίες του Συστήματος Swift και ειδικότερα :
- Αποστολή στο Τμήμα Swift για μετάδοση των προβλεπόμενων κατά περίπτωση εντύπων – αντιτύπων.
- Πλήρης και σωστή συμπλήρωση μηνυμάτων.
- Σωστή καταχώρηση κάθε πληροφόρησης στο συγκεκριμένο στοιχείο του εντύπου.
- Κανονική θεώρηση του συμπληρωμένου εντύπου από τους εξουσιοδοτημένους λειτουργούς.
- Υπογραφή των εξουσιοδοτημένων λειτουργών στους φακέλους απογραφής εντύπων στο Τμήμα Swift.
- Ορθή εκτίμηση της <<επείγουσας προτεραιότητας>> στα εκάστοτε καθορισμένα μηνύματα, προς αποφυγή άσκοπων εξόδων.
- Ορθή και ευρεία χρήση των κατά περίπτωση καθορισμένων κωδικών λέξεων προς αποφυγή καθυστερήσεων και περιορισμό του κόστους ανά μήνυμα.

- Συμπλήρωση όλων των υποχρεωτικών στοιχείων και χρήση προαιρετικών για πρόσθετη πληροφόρηση, ανάλογα με την πολυπλοκότητα του μηνύματος. (Αλεξιάκης – Πετράκης. 2000)

4.1.9 Έλεγχος των εργασιών κίνησης κεφαλαίων

Οι εργασίες Κίνησης Κεφαλαίων επιδρούν σημαντικά στον περιορισμό του κυκλοφορούντος χαρτονομίσματος, γι'αυτό τον λόγο δίνεται ιδιαίτερη σημασία από τις Διοικήσεις των Τραπεζών και εν γένει της Πολιτείας για την ανάπτυξη των εργασιών αυτών.

Για τον έλεγχο των επιταγών και των εντολών πληρωμής, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να εξετάσει αν ακολουθούνται από τα Καταστήματα της Τράπεζας, οι σχετικές εγκύκλιοι, που περιγράφουν τις ακριβείς διαδικασίες των εργασιών κίνησης κεφαλαίων. Ειδικότερα, ο ελεγκτής εξετάζει κατά πόσο οι ταμίες των καταστημάτων, οι οποίοι παραλαμβάνουν επιταγές, διενεργούν σχολαστικό έλεγχο ως προς τη γνησιότητα, τη νομιμότητα της επιταγής (του τύπου και της εγκυρότητας αυτής), την ύπαρξη καλύμματος (διαθεσιμότητα), τη σωστή έκδοση καθώς και τη σωστή οπισθογράφηση. Ο έλεγχος που γίνεται στις επιταγές είναι κατά πόσο αυτές έχουν όλα τα βασικά στοιχεία. Όσο αφορά τον έλεγχο της οπισθογράφησης η τράπεζα εξετάζει και εξακριβώνει την ικανότητα της συνέχειας των οπισθογραφήσεων και όχι τη γνησιότητα αυτών. Ο εσωτερικός ελεγκτής επιλέγει ορισμένες επιταγές, συνήθως μεγάλου ύψους, και εξετάζει αν εισπράχθηκαν σωστά οι ανάλογες προμήθειες και έξοδα, όπως αυτές καθορίζονται από την Τράπεζα, κατά την έκδοση ή πληρωμή της επιταγής, αν πληρώθηκαν στα νόμιμα πρόσωπα καθώς και οι ακάλυπτες επιταγές αν σφραγίστηκαν κανονικά, μέσα στις προμήθειες (οκταήμερο). Επιπλέον ο ελεγκτής οφείλει να ερευνήσει τη παλαιότητα των ανεξόφλητων επιταγών, και να ζητήσει εξηγήσεις για εκείνες τις επιταγές που παραμένουν από αρκετό χρόνο ανεξόφλητες προκύπτοντας νομικά προβλήματα. Παράλληλα ο εσωτερικός ελεγκτής εξετάζει το Γραφείο Συμψηφισμού (Εξερχόμενος – Εισερχόμενος Συμψηφισμός) και το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Συμψηφισμού Επιταγών (ΔΗΣΣΕ).

Για τον έλεγχο του ΔΗΣΣΕ, ο ελεγκτής πρέπει :

- Να εξετάζει αν τα σώματα των επιταγών, που στάλθηκαν μέσω ΔΗΣΣΕ, τηρούνται σε καλά φυλασσόμενο αρχείο
- Να επιβεβαιώνει τη καλή παραλαβή και αποστολή των επιταγών καθώς και ότι η διαδικασία πραγματοποιείται καθημερινά
- Να διαπιστώσει ότι στη περίπτωση που η πληρωμή των επιταγών αποκρούεται μέσω του συστήματος ΔΗΣΣΕ, διενεργούνται από το κατάστημα, αυθημερόν, οι επιβαλλόμενες εγγραφές και λοιπές ενέργειες (όπως εγγραφές αντιλογισμών των καταθέσεων των προϊόντων των επιταγών σε λογαριασμούς των κομιστών, τακτοποίησης του λογαριασμού <<Μη αποδεκτές επιταγές ΔΗΣΣΕ>>, ειδοποίηση κομιστών), χωρίς να εκτίθεται η Τράπεζα
- Να εξετάζει αν ο λογαριασμός <<Μη αποδεκτές επιταγές ΔΗΣΣΕ>> εμφανίζει χρεωστικό υπόλοιπο, μεγαλύτερο των αποκρουσθήσων επιταγών, το οποίο παραμένει ατακτοποιητό για αρκετό διάστημα, ζητώντας εξηγήσεις για τα χρονίζοντα χρεωστικά υπόλοιπα.

(Σακκέλης Ε., 2001, σελ. 47)

4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

4.2.1 Επικοινωνία – Αλληλογραφία

Ελέγχεται :

- Αν οι εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί, κατά τη διεκπεραίωση της υπηρεσιακής αλληλογραφίας :
- Επιδιώκουν οι υπογραφές τους να ομοιάζουν με τα δείγματα του Καταλόγου Υπογραφών της Τράπεζας.
- Θέτουν το ονοματεπώνυμό τους κάτω από την υπογραφή τους, και την αντίστοιχη σελίδα του Καταλόγου Υπογραφών.
- Δεν υπογράφουν για το εξωτερικό, εφόσον το δείγμα της υπογραφής τους δεν έχει ακόμη καταχωρηθεί στον Κατάλογο Υπογραφών.
- Αν στην αλληλογραφία, που απευθύνεται προς το Δημόσιο, τους Δημόσιους Οργανισμούς και τις Επιχειρήσεις, αναγράφεται απαραίτητως το ονοματεπώνυμο του υπεύθυνου της Υπηρεσίας που αποστέλλει το έγγραφο, καθώς και ο αριθμός του τηλεφώνου του.

- Αν η υπηρεσιακή αλληλογραφία του Καταστήματος διεξάγεται εγκαίρως και κανονικά με τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση επιστολόχαρτα αλληλογραφίας, αν υπογράφεται όπως πιο πάνω, αρχειοθετείται και φυλάσσεται αναλόγως με το βαθμό ασφαλείας (απλή / εμπιστευτική / απόρρητη), κατά τη καθορισμένη διαδικασία.
- Αν η συστημένη αλληλογραφία παραλαμβάνεται από τον Διευθυντή ή από μέλος της Διεύθυνσης του Καταστήματος, καταχωρείται στο προβλεπόμενο βιβλίο εισαγωγής αξιών και παραδίδεται ενυπογράφως και κατά τρόπο ασφαλή στους αρμόδιους Προϊσταμένους.
- Αν στους φακέλους της διακινούμενης αλληλογραφίας τίθενται από τα ΕΛΤΑ οι καθιερωμένοι Ταχυδρομικοί Κώδικες.
- Αν χρησιμοποιείται ο καθιερωμένος πλαστικός φάκελος κατά τη διακίνηση της εσωτερικής αλληλογραφίας με διεκπεραιωτή και αν συμπληρώνεται κανονικά το <<Φύλλο Εσωτερικής Διακίνησης Αλληλογραφίας>>.
- Αν το Πρωτόκολλο – Μητρώο της εξερχόμενης αλληλογραφίας τηρείται κατά βαθμό ασφαλείας, ήτοι : ΑΠΟΡΡΗΤΗ, ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ, ΑΠΛΗ.
- Αν για τη διαβαθμισμένη αλληλογραφία – ΕΜΙΣΤΕΥΤΙΚΗ, ΑΠΟΡΡΗΤΗ – τίθεται πάνω στον φάκελο η ανάλογη, κατά περίπτωση, ένδειξη.
- Αν οι υπεύθυνοι των Υπηρεσιών της Τράπεζας παραδίδουν, με υπογραφή στις προβλεπόμενες φυλλάδες τους, την εμπιστευτική και απόρρητη αλληλογραφία και τους φακέλους που περιέχουν Συνάλλαγμα, ξένα χαρτονομίσματα, επιταγές, συναλλαγματικές και λοιπές αξίες, για τη παραπέρα διεκπεραίωσή τους.
- Αν κατά τη διακίνηση – διεκπεραίωση της αλληλογραφίας :
- Χρησιμοποιούνται κατά τη διακίνηση αξιών ειδικοί ανθεκτικοί φάκελοι.
- Τα αξιόγραφα – αξίες διαχωρίζονται και τοποθετούνται κατ' αντικείμενο σε ξεχωριστό φάκελο (υποφάκελο) με αναγραφή του αποστολέα και του τελικού παραλήπτη και αν τοποθετούνται, μαζί με τη <<Συνοδευτική Κατάσταση Περιεχομένου>>, σε συγκεντρωτικό φάκελο που προορίζεται για την Κεντρική Υπηρεσία Διεκπεραίωσης.
- Αναγράφονται σωστά τα στοιχεία του παραλήπτη και του περιεχομένου του φακέλου.
- Διαχωρίζεται η αλληλογραφία σε απλή, συστημένη και απόρρητη και αντιμετωπίζεται ανάλογα, κατά περίπτωση.

- Οι σύνδεσμοι των Καταστημάτων παραδίδουν και παραλαμβάνουν εγκαίρως την αλληλογραφία από και προς την Κεντρική Υπηρεσία Διεκπεραίωσης.
- Η αλληλογραφία μέσω συνδέσμων μεταφέρεται αποκλειστικά με τις υπηρεσιακές τσάντες ασφαλείας.
- Παρακολουθείται η επιστροφή του δευτέρου αντίγραφου της <<Συνοδευτικής Κατάστασης Περιεχομένου>> του φακέλου και συσχετίζεται με το τηρούμενο στη μονάδα αντίγραφο για την επαλήθευση / επιβεβαίωση λήψης του σχετικού φακέλου μετά του περιεχομένου του.
- Οι αξίες αποστέλλονται απαραίτητως με συστημένη αλληλογραφία και ο κάθε φάκελος σφραγίζεται καλά και τίθεται σφραγίδα με τις υπογραφές των αρμοδίων Προϊσταμένων στο σημείο επικόλλησης.
- Ενημερώνεται η Διεύθυνση Επιθεώρησης για απώλειες, παραβιάσεις φακέλων κλπ.
- Αν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις απαντούν σε επιστολές παραπονούμενων πελατών του δικτύου τους, μετά από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου, κατά περίπτωση, Τομέα της Διεύθυνσης Εργασιών και Καταστημάτων.
- Αν η διακίνηση επείγουσας αλληλογραφίας, που αφορά αιτήματα πελατείας, γίνεται μέσω της συμβεβλημένης με τη Τράπεζα εταιρίας μόνον, εφόσον το ζητούν οι πελάτες, με έξοδα και δική τους ευθύνη.
- Αν τα Καταστήματα περιοχής Αττικής εφαρμόζουν το Σύστημα Διακίνησης Αλληλογραφίας και Αξιών, που διενεργείται από την Υπηρεσία <<Πόρτα - Πόρτα>> των ΕΛΤΑ. (Μακρής Απόστολος, 1992)

4.2.2 Αρχείο

Η έγκαιρη αρχειοθέτηση, η ασφαλής φύλαξη, η οργάνωση και η τάξη του αρχείου είναι τα βασικά αντικείμενα, στα οποία επικεντρώνεται ο έλεγχος. Ειδικότερα ελέγχεται :

- Αν τηρούνται τα εκάστοτε κατά περίπτωση καθορισμένα χρονικά όρια διατήρησης του αρχείου (βιβλίων, παραστατικών, καρτελών, καταστάσεων κλπ.).
- Αν τα μεν εντάλματα φυλάσσονται σε πυρασφαλή χώρο, ή ελλείψει πυρασφαλούς, σε ασφαλή χώρο, οι δε ημερολογιακές εγγραφές μέσα σε κλειδωμένα ξυλοκιβώτια με την επιβαλλόμενη τάξη, υπό κλείδα του

Προϊστάμενου Λογιστηρίου, χωρίς δυνατότητα προσπέλασης από αναρμόδιους υπαλλήλους.

- Αν τα πάσης φύσεως λογιστικά βιβλία, καρτέλες, καταστάσεις κλπ. τηρούνται, κατά κατηγορία και κατά λογαριασμό, με τάξη και ασφάλεια, υπό κλείδα του Προϊστάμενου Λογιστηρίου.
- Αν η εισερχόμενη και εξερχόμενη αλληλογραφία αρχειοθετείται εγκαίρως και ανάλογα με τη διαβάθμιση της ασφάλειας σε κοινή, εμπιστευτική και απόρρητη, αν τηρείται υπό κλείδα του κατά περίπτωση υπεύθυνου του Καταστήματος και αν στο χώρο αυτό ανατρέχουν μόνο οι λειτουργικοί άμεσοι αρμόδιοι και τα ελεγκτικά όργανα της Τράπεζας.
- Αν τηρείται χωριστά το φορολογικό αρχείο, και συγκεκριμένα :
 - Τα θεωρημένα από την Εφορία βιβλία του Κ.Φ.Σ.
 - Τα γραμμάτια είσπραξης και τα εντάλματα πληρωμής.
 - Οι χρεωπιστωτικές ημερολογιακές εγγραφές εσόδων – εξόδων,
 - Τα παραστατικά που αποδεικνύουν τις συναλλαγές, με τους πελάτες, αν φυλάσσεται σε κλειδωμένο ασφαλή χώρο και αν καταστρέφεται μετά από έγκριση του Τομέα Φορολογίας.
- Αν στα θεσμοθετημένα ελεγκτικά όργανα της Πολιτείας Επιθεωρητές της Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών, Ορκωτούς Λογιστές, χορηγούνται μόνο αντίγραφα εγγράφων της Τράπεζας, κατόπιν γραπτού αιτήματός τους, και αν, προκειμένου για στοιχεία επώνυμου πελάτη ή για απόρρητο έγγραφο, σφραγίζονται με ειδική, κατά περίπτωση, σφραγίδα και υπογράφονται από εξουσιοδοτημένο λειτουργό της Τράπεζας και από το ελεγκτικό όργανο που τα παραλαμβάνει.
- Αν οι πάσης φύσεως Κωδικοποιήσεις, Διαδικασίες Εργασιών ή τα Συστήματα κλπ. ενημερώνονται εγκαίρως με τις εκάστοτε μεταβολές τους και τίθενται στη διάθεση του προσωπικού, όπως και τα υπόλοιπα βοηθήματα, για μελέτη – ενημέρωσή τους και για την εφαρμογή των οδηγιών τους στην καθημερινή επιχειρησιακή, κατά περίπτωση, διαδικασία.
- Αν οι εγκύκλιοι της Τράπεζας αρχειοθετούνται εγκαίρως και ανελλιπώς κατ' αύξοντα αριθμό σε γενικό και ειδικό αρχείο κατ' αντικείμενο εργασιών, αν μελετώνται ενυπογράφως σε ειδική <<Φυλλάδα Ελέγχου Ενημέρωσης>> από όλο το προσωπικό και αν εφαρμόζονται οι οδηγίες τους, κατά περίπτωση, κατά την

διεξαγωγή των εργασιών της Τράπεζας, καθώς και αν τηρείται η <<Φυλλάδα Ελέγχου Αρχαιοθέτησης>>.

- Αν το άχρηστο υλικό καταστρέφεται :
- Με εκποίηση του υλικού σε πλειοδότη για την άμεση πολτοποίησή του υπό τον έλεγχο του Καταστήματος.
- Με φωτιά από το Κατάστημα.
- Αν η πολτοποίηση ή καταστροφή γίνεται παρουσία δύο εξουσιοδοτημένων στελεχών του Καταστήματος (Α και Β υπογραφή) και αν συντάσσεται – υπογράφεται σχετικό πρωτόκολλο και αρχειοθετείται.
- Αν ειδικότερα το ελεγχόμενο άχρηστο έντυπο υλικό (επιταγές, βιβλιάρια Ταμιευτηρίου κλπ.) καταστρέφεται με φωτιά από το Κατάστημα, παρουσία εξουσιοδοτημένου λειτουργού, και αν συντάσσεται πρωτόκολλο καταστροφής που αναφέρει το καταστραφέν υλικό κατ' είδος και με την αρίθμησή του, το οποίο υπογράφεται από τον Διευθυντή του Καταστήματος και από τον Διευθυντή του Τομέα Διοικητικού, με ενημέρωση των αρμοδίων Διευθύνσεων της Τράπεζας.
- Αν το άχρηστο αρχείο των Μονάδων της Διοίκησης και του Δικτύου Αθηνών – Πειραιώς παραδίδεται υπό την εποπτεία τους στη συμβεβλημένη με τη Τράπεζα κάθε φορά επιχείρηση, δεόντως συσκευασμένο, ζυγισμένο παρουσία του συνοδού – λειτουργού της Τράπεζας, και αν υπογράφεται πρακτικό καταστροφής από εξουσιοδοτημένο λειτουργό και από την επιχείρηση, το οποίο αναφέρει τα στοιχεία του Δελτίου Αποστολής και της βεβαίωσης Πολτοποίησης.
- Αν οι πιο πάνω Μονάδες και τα Καταστήματα, προκειμένου περί καταστροφής απορρήτων στοιχείων, ειδοποιούν εγγράφως τον Τομέα Αρχείων της Τράπεζας και παίρνουν, κατά περίπτωση, εγκρίσεις. . (Αλεξιάκης – Πετράκης. 2000)

4.2.3 Καθήκοντα Προσωπικού

Ο Επιθεωρητής θα πρέπει να διαπιστώσει ακόμη ότι τηρείται ο Οργανισμός Προσωπικού και συγκεκριμένα :

- Οι υπάλληλοι προσέρχονται στην εργασία τους κατά τη καθορισμένη ώρα, είναι παραγωγικοί – αποδοτικοί στην εργασία τους και τηρούν πιστά το ωράριο της Τράπεζας.

- Οι υπάλληλοι επιδεικνύουν την επιβαλλόμενη επιμέλεια κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους και προασπίζουν και προάγουν τα συμφέροντα της Τράπεζας.
- Οι υπάλληλοι τηρούν τον Οργανισμό Προσωπικού της Τράπεζας, τις οδηγίες και τις εντολές της Διοίκησης, τους κανονισμούς, τις εγκυκλίους κλπ, και συμμορφώνονται με τις οδηγίες των αρμοδίων Προϊσταμένων τους.
- Οι υπάλληλοι δεν δέχονται δώρα, αμέσως ή εμμέσως, για την εκτέλεση της υπηρεσίας τους και δεν εξασφαλίζουν για λογαριασμό τους ή των οικείων τους πλεονεκτήματα ή ωφέλειες.
- Οι υπάλληλοι δεν χρησιμοποιούν τρίτα πρόσωπα και πλάγια μέσα για να επιτύχουν υπηρεσιακή εύνοια ή για να ματαιώνουν απόφαση που είχε ληφθεί αρμοδίως.
- Οι υπάλληλοι λαμβάνουν γνώση των κανονισμών, συστημάτων και εγκυκλίων της Τράπεζας.
- Οι υπάλληλοι επιδεικνύουν την δέουσα προθυμία και άμεμπτη συμπεριφορά κατά την επικοινωνία μεταξύ τους και με το κοινό.
- Οι υπάλληλοι δεν πολιτικολογούν και δεν δραστηριοποιούνται πολιτικά μέσα στη Τράπεζα.
- Οι υπάλληλοι δεν αναλαμβάνουν υποχρεώσεις, απ' ευθείας ή ως εγγυητές, τις οποίες αδυνατούν να εκπληρώσουν από το εισόδημα ή τη περιουσία τους.
- Οι υπάλληλοι δεν δημοσιογραφούν χωρίς έγκριση αρμοδίως.
- Οι υπάλληλοι δεν συμμετέχουν συστηματικά σε τυχερά παιχνίδια ούτε κερδοσκοπούν στο Χρηματιστήριο.
- Οι υπάλληλοι δεν διατηρούν επιχειρήσεις για λογαριασμό τους και δεν αναλαμβάνουν ή αναμειγνύονται σε πρόσθετες εργασίες, ατομικές ή για λογαριασμό τρίτων, ούτε συμμετέχουν σε Διοικητικά Συμβούλια εταιριών χωρίς έγκριση αρμοδίως.
- Οι υπάλληλοι τηρούν οφειλόμενη εχεμύθεια για θέματα της υπηρεσίας και για τις εργασίες.
- Οι εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί θεωρούν και ελέγχουν υπεύθυνα όλα τα θέματα που ανάγονται στην ιδιαίτερη δικαιοδοσία του καθενός και εκτελούν με επιμέλεια τα καθήκοντά τους.

- Οι εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί δεν παραλείπουν σκόπιμα την υπογραφή εγγράφων για να αποφύγουν την ευθύνη ούτε μεταθέτουν την ευθύνη σε αναρμόδιους.

(Σακκέλης Ε., 2001, σελ. 56)

4.2.4 Εργατικά

Κατά τον έλεγχο του αντικειμένου ο Επιθεωρητής θα πρέπει να διαπιστώσει ότι :

- Τηρείται κανονικά το προβλεπόμενο από την Εργατική Νομοθεσία Βιβλίο Αδειών Προσωπικού και λαμβάνεται η υπογραφή των υπαλλήλων μετά την εκτέλεση της άδειάς τους.
- Χορηγούνται κανονικά οι μαθητικές, σπουδαστικές και φοιτητικές άδειες προσωπικού με βάση επαρκή στοιχεία και τα απαραίτητα δικαιολογητικά.
- Οι χορηγούμενες γονικές άδειες για τη παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης των τέκνων των υπαλλήλων καλύπτονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά.
- Υπολογίζονται σωστά οι ημέρες άδειας του προσωπικού, υποβάλλεται εγκαίρως ο προγραμματισμός τους και επιδιώκεται η χορήγησή τους μέσα στο προβλεπόμενο χρόνο.
- Έχει αναφερθεί σε εμφανές σημείο του Καταστήματος κατάσταση ωρών εργασίας δεόντως θεωρημένη από τοπικό όργανο της Επιθεώρησης Εργασίας.
- Τηρείται κανονικά το καθημερινό ωράριο εργασίας της Τράπεζας και αναφέρονται ανελλιπώς στη Διεύθυνση Προσωπικού οι τυχόν καθυστερήσεις στη πρωινή προσέλευση των υπαλλήλων.
- Δεν απασχολούνται σε αλλότρια καθήκοντα οι κλητήρες, οι φύλακες και οι καθαρίστριες του Καταστήματος.
- Καταβάλλονται τα προβλεπόμενα επιδόματα προσωπικού ανάλογα με τη κατεχόμενη θέση ευθύνης από κάθε λειτουργό.
- Τηρούνται οι προϋποθέσεις, γενικές/ειδικές εγκρίσεις της Διεύθυνσης Προσωπικού ή της Γενικής Διεύθυνσης, για παροχές – έξοδα που δίδονται με ξεχωριστά εντάλματα των Καταστημάτων.
- Τηρούνται και παρακολουθούνται κανονικά οι εγκεκριμένες υπερωρίες από τη Διεύθυνση Προσωπικού και το Υπουργείο Εργασίας, καθώς και τα ανώτατα όρια των νομίμων υπερωριών, κατά τη προβλεπόμενη διάκριση σε υπερεργασία – υπερωρίες.

- Εφαρμόζονται, κατά τα προβλεπόμενα από την Εργατική Νομοθεσία, ο χρόνος και η αμοιβή της υπερεργασίας.
- Παραδίδονται, ανά τρίμηνο, με υπογραφή από τους υπαλλήλους τα ατομικά δελτία εισφορών υπέρ ΙΚΑ.
- Για τα καταβαλλόμενα ενοίκια προσωπικού που υπάρχουν σχετικές εγκρίσεις της Διεύθυνσης Προσωπικού καθώς και τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά και καλύπτονται οι καθορισμένες κατά περίπτωση προϋποθέσεις.

(Σακκέλης Ε., 2001, σελ. 58)

4.3 Ελεγκτικές διαδικασίες Χορηγήσεων

4.3.1 Γενικά

Οι χορηγήσεις αποτελούν μία από τις σημαντικότερες τραπεζικές δραστηριότητες που καλύπτουν, ως τοποθετήσεις, το μεγαλύτερο ποσοστό του ενεργητικού της Τράπεζας. Από τις τοποθετήσεις αυτές η τράπεζα αναμένει την είσπραξη σημαντικού μέρους των εσόδων της. Ο κύκλος ζωής μιας χορήγησης ξεκινά από την αξιολόγηση της αίτησης του πελάτη, η οποία βάση κάποιων κριτηρίων, εγκρίνεται ή απορρίπτεται. Σε περίπτωση έγκρισης, η διαδικασία συνεχίζεται με την εξυπηρέτηση της χορήγησης. Η χορήγηση είτε θα εξυπηρετηθεί κανονικά μέχρι τέλους είτε θα μεταφερθεί σε καθεστώς καθυστέρησης.

Οι πιστοδοτικές εργασίες, λόγω της σπουδαιότητάς τους, απαιτούν τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή κατάλληλων συστημάτων και διαδικασιών, που θα επιτρέψουν στο Πιστωτικό Ίδρυμα, μέσα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, να λειτουργεί ορθολογικά και αποτελεσματικά, μειώνοντας στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο το προβληματικό χαρτοφυλάκιο δανείων, τις αδυναμίες στον πιστωτικό καθώς και τα προβλήματα στην εσωτερική αποδοτικότητα (π.χ. κοστοβόρες διαδικασίες, μη αποτελεσματική επικοινωνία, μη αξιοποίηση προσωπικού).

Η Διοίκηση της Τράπεζας, με εγκυκλίους της, καθορίζει με σαφήνεια τις ακριβείς διαδικασίες που πρέπει να ακολουθεί το δίκτυο του Πιστωτικού Ιδρύματος καθώς και οι Κεντρικές Υπηρεσίες που ασχολούνται με τις χορηγήσεις. Ο εσωτερικός έλεγχος οφείλει να εξετάζει αν οι μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος συμμορφώνονται με τις Εγκυκλίους του Πιστωτικού Ιδρύματος, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται κυρίως στα ακόλουθα

- θέματα: Η δανειοδότηση πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τις Νομισματικές Αρχές και τη Διοίκησης της Τράπεζας
- Να λαμβάνονται οι εγγυήσεις που ορίζονται με γενικές ή ειδικές αποφάσεις της Διοίκησης του Πιστωτικό Ιδρύματος.
- Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξής της.
- Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Δίκτυο να προβεί στην εκταμίευση του χορηγούμενου ποσού.
- Να προστατεύονται τα στοιχεία που ο δανειοδοτούμενος παρέδωσε στην τράπεζα για την εξασφάλιση της έναντι των κινδύνων της χορήγησης.
- Να γίνονται περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών.
- Να γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των χορηγούμενων και εξοφλούμενων ποσών και ορθός λογισμός και λογιστικοποίηση των τόκων.
- Να γίνεται από διαφορετικά πρόσωπα οι διαδικασίες έγκρισης, εκταμίευσης, είσπραξης και λογιστικοποίησης της χορήγησης.

4.3.2 Εργασίες και Διαδικασίες που αποτελούν αντικείμενα Ελέγχου Χορηγήσεων

Ο εσωτερικός ελεγκτής προκειμένου να διεξάγει έλεγχο των πιστοδοτήσεων αναλαμβάνει να ελέγχει και να πιστοποιεί :

- Την τήρηση των ορίων δικαιοδοσίας του Καταστήματος ή Κεντρικής Διεύθυνσης.
 - Την τήρηση των ορίων πιστωτικού κινδύνου
1. Την ορθή εφαρμογή της μεθοδολογίας Βαθμολόγησης ή Διαβάθμισης κριτηρίων πιστωτικής κατάταξης του πελάτη και την πληρότητα και ενημερότητα των φακέλων. Εφαρμογή των αξιολογήσεων για όλες τις πιστοδοτήσεις, συνήθως μέσω μηχανογραφικού συστήματος.
 2. Επιλογή της κατάλληλης μεθόδου πιστωτικής κατάταξης των πελατών. Γίνεται έλεγχος κατά πόσο τα κριτήρια της μεθόδου κατάταξης που ακολούθησε το κατάστημα συμφωνούν με αυτά που ορίζουν οι Διαταγές της Τράπεζας.
 3. Έλεγχος βαθμολόγησης ή διαβάθμισης κριτηρίων πιστωτικής κατάταξης. Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει τις αποκλίσεις που παρατηρούνται στην πιστωτική κατάταξη των πελατών.

- Την ορθή σύναψη Δανειακών Συμβάσεων
- Την διασφαλιστική κάλυψη των δανείων
- Την εκταμίευση χορήγησης

(Σακκέλης Εμμανουήλ, 2001, σελ.69)

4.3.3 Έλεγχος των Εγγυητικών Επιστολών

Εγγυητική Επιστολή (Ε/Ε) είναι ένα έγγραφο, με το οποίο η Τράπεζα εγγυάται προς τρίτο πρόσωπο (δανειστή), τη φερεγγυότητα του οφειλέτη και του οποίου υπόσχεται ότι θα καταβάλει η ίδια το οφειλόμενο ποσό, αν το ποσό αυτό δεν εξοφληθεί από τον οφειλέτη. Με την έκδοση Εγγυητικών Επιστολών, το Πιστωτικό Ίδρυμα δεν χορηγεί δάνειο, γιατί κατά την έκδοσή της δεν χορηγείται χρηματικό ποσό, αλλά εμπορεύεται τη πίστη της.

Ο πελάτης (εντολέας) που ζητά την έκδοση Ε/Ε, υποβάλλει στην τράπεζα τη σχετική αίτηση, στην οποία αναγράφονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία, όπως το πρόσωπο – φυσικό ή νομικό- υπέρ του οποίου εκδίδεται, ο σκοπός, το ποσό της απαιτούμενης εγγύησης, η χρονική διάρκεια της εγγύησης, το περιεχόμενο της, ακόμα και η προμήθεια που δικαιούται η Τράπεζα να λάβει.

Αντικείμενο ελέγχου όσο αφορά τις Εγγυητικές Επιστολές είναι η σωστή διαχείριση των εντύπων των Εγγυητικών Επιστολών, γιατί αποτελούν <<έντυπα αξίας>>, αλλά κυρίως η επιβεβαίωση ότι δεν έχουν εκδοθεί Εγγυητικές Επιστολές που να μην καταχωρήθηκαν στα βιβλία του Πιστωτικού Ιδρύματος.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου σχετικά με τη έκδοση, ακύρωση, κατάπτωση των Ε/Ε και τα έσοδα από Ε/Ε, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει πρώτα να ελέγξει την αύξουσα αρίθμηση των Ε/Ε που εκδόθηκαν μέσα στην περίοδο που εξετάζει, με βάση τα αντίγραφα των Ε/Ε, που βρίσκονται σε φακέλους ταξινομημένα κατά αύξοντα αριθμό. Στη συνέχεια, σύμφωνα με τις ελεγκτικές διαδικασίες, πρέπει να επιλέξει τις σημαντικότερες Ε/Ε που εκδόθηκαν από το κατάστημα, στη χρήση που ελέγχει και να συντάξει κατάσταση στην οποία θα περιλαμβάνονται ο αύξοντας αριθμός της Ε/Ε, η ημερομηνία έκδοσής της, το ονοματεπώνυμο του εντολέα, ο σκοπός της Ε/Ε, η κατηγορία της Ε/Ε, το ποσό της Ε/Ε. Αφού συλλέξει όλα τα απαραίτητα στοιχεία,

οφείλει να διαπιστώσει την ύπαρξη σχετικής σύμβασης, η οποία θα πρέπει να έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις Εγκύκλιες διαταγές της Τράπεζας και είναι σύμφωνη με τις αποφάσεις των Νομισματικών αρχών. Η σύμβαση αυτή πρέπει να έχει υπογραφεί σωστά τόσο από τον πελάτη όσο και από τα αρμόδια όργανα του Πιστωτικού Ιδρύματος. Σε περίπτωση έκδοσης E/E, ύστερα από εντολή περισσοτέρων του ενός προσώπων, πρέπει να διαπιστώσει ότι τίθεται στο κείμενο της σύμβασης, ο όρος της αλληλέγγυας και αδιαίρετης ευθύνης, ενώ σε περίπτωση E/E τακτής λήξης ότι, αναφέρεται η ρήτρα που απαλλάσσει το Πιστωτικό Ίδρυμα, από κάθε ευθύνη, μετά τη πάροδο της προθεσμίας. Ο εσωτερικός ελεγκτής εξετάζει το ποσό της E/E να είναι σύμφωνο με τα όρια της ευχέρειας του ελεγχόμενου καταστήματος. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι το ποσό της E/E υπερβαίνει το όριο αυτό, ελέγχει αν υπάρχει η σχετική έγκριση από την αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία της Τράπεζας, πριν την έκδοση της E/E, έχουν εξετάσει τη φερεγγυότητα του εντολέα, έχουν λάβει όλες τις δυνατές εξασφαλίσεις – καλύμματα- και κατά πόσο τα καλύμματα αυτά προέρχονται από μετρητά ή από χορηγήσεις της τράπεζας.

Αντικείμενο ελέγχου είναι και η διαπίστωση ότι οι προμήθειες εισπράττονται έγκαιρα, σύμφωνα με αυτά που προσδιορίζονται από τις εγκυκλίους της Τράπεζας, και ότι σε περίπτωση ανεξόφλητων ποσών προμηθειών λογίζονται οι ανάλογοι τόκοι υπέρ της Τράπεζας.

Σε περίπτωση κατάπτωσης της E/E, ο εσωτερικός ελεγκτής υποχρεούται να διερευνήσει τη νομιμότητα της απαίτησης του δικαιούχου καθώς και σε περίπτωση που καταβάλλει το ποσό αυτό στον δικαιούχο, αν αυτό αντλείται από τα καλύμματα. Τέλος ο ελεγκτής ελέγχει, δειγματοληπτικά, βάσει των Ισοζυγίων και των αναλυτικών καθολικών, την ορθή καταχώρηση και απεικόνιση των E/E στα βιβλία του Πιστωτικού Ιδρύματος, στους ανάλογους λογαριασμούς τάξεως.(Σακκέλης Εμμανουήλ, 2001, σελ. 71)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΦΥΛΛΑ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

5.1 Σκοποί των φύλλων εργασίας :

1. Αποτελούν την οργάνωση και τον συντονισμό της ελεγκτικής εργασίας και ταυτόχρονα απεικονίζουν την οργάνωση και τη λειτουργία της υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου.
2. Αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση της γνώσης του Εσωτερικού Ελεγκτή αναφορικά με το σκοπό του διενεργηθέντος ελέγχου, καθώς και διευκολύνουν – καθοδηγούν τον ελεγκτή, ώστε να είναι αποδοτικός, κατά τη σύνταξη του πορίσματος και της έκθεσης του ελέγχου.
3. Διευκολύνουν και βοηθούν στην άριστη κατανομή της ελεγκτικής εργασίας στα μέλη της ελεγκτικής ομάδας. Ο Προϊστάμενος της ελεγκτικής ομάδας μπορεί να αναθέσει σε κάθε μέλος έναν αριθμό φύλλων εργασίας αντί ένα τομέα ελέγχου.
4. Εξυπηρετούν τους επαναλαμβανόμενους ελέγχους, για τους οποίους ο Εσωτερικός Ελεγκτής μπορεί να δει και να συγκρίνει, τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά τη διεξαγωγή του νέου ελέγχου, σε σχέση με την αντίστοιχη ελεγκτική εργασία που διενεργήθηκε στο παρελθόν.
5. Αποτελούν τη βάση αξιολόγησης των μελών της ελεγκτικής ομάδας από τα οποία θα κριθεί και η ποιότητα των ελέγχων τους. Στα φύλλα εργασίας, που συντάσσονται κατά την εκτέλεση του μέρους εκείνου του ελέγχου που έχει αναλάβει ένα μέλος, εμφανίζεται η ποιότητα της εργασίας του, που αποτελεί το βασικότερο κριτήριο της επαγγελματικής του ικανότητας.
6. Χρησιμοποιούνται από τη Διοίκηση και προσκομίζονται ως αποδεικτικά στοιχεία σε δίκες για περιπτώσεις ατασθαλιών προκειμένου να αποδοθούν ευθύνες, δικαιοσύνη. (Κων/νος Κάντζος, 2006, σελ. 232)

5.2 Χαρακτηριστικά των φύλλων εργασίας

Τα φύλλα εργασίας που συντάσσονται κατά τη διάρκεια των ελέγχων, ανεξάρτητα του αντικειμένου που εξετάζεται και του ελεγκτή που διενεργεί τον έλεγχο, απαιτούν την τήρηση κάποιων βασικών κανόνων στη σύνταξή τους.

Τυποποίηση : Τα φύλλα εργασίας αποτελούν τεκμήρια ελέγχου, ο οποίος γίνεται στα πλαίσια νομοθετημένης διαδικασίας, και θα πρέπει να παρουσιάζονται με κοινή μορφή μεταξύ τους. Τα τυποποιημένα χαρακτηριστικά των φύλλων εργασίας μπορούν να είναι :

- Η επικεφαλίδα του θέματος, Ως επικεφαλίδες αναγράφονται τα βήματα του αντικειμένου που θα ακολουθηθούν κατά τον έλεγχο.
- Η σελιδοποίηση. Τα φύλλα εργασίας απαιτούν σελιδοποίηση για την διασφάλιση αυτών, ώστε να μην είναι εφικτή η απόπειρα αφαίρεσης οποιουδήποτε φύλλου.
- Η αναγραφή του ονόματος του ελεγκτή, η ημερομηνία σύνταξης του Φ.Ε. (ημερομηνία έναρξης και λήξης) καθώς και η υπογραφή του συντάξαντος, στο άνω άκρο δεξιά του φύλλου. Επίσης, στην ίδια θέση προβλέπεται, συνήθως, χώρος για τα αρχικά εκείνου που θα επιθεωρήσει τα φύλλα ελέγχου.
- Τα κοινά ελεγκτικά σύμβολα. Οι εσωτερικοί ελεγκτές χρησιμοποιούν διάφορα κωδικοποιημένα σύμβολα, με τα οποία υποδηλώνουν το είδος του ελεγκτικού έργου που διενήργησαν, αναφορικά με τα σύνολα και τα υποσύνολα των μεγεθών που αναφέρονται στο συγκεκριμένο φύλλο εργασίας, όπως άθροιση, αντιπαραβολή με πρωτότυπα παραστατικά, επιβεβαίωση με εξωτερικές πηγές.
- Η αναφορά του σκοπού ελέγχου, η μέθοδος και η διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά τον έλεγχο. Ο ελεγκτής θα πρέπει να γράφει στα φύλλα εργασίας μετά τη μελέτη τα συμπεράσματά του.

Ποιότητα : Ο Εσωτερικός Ελεγκτής είναι ο <<σύμβουλος>> της Διοίκησης και αυτό θα πρέπει να φαίνεται και στα φύλλα εργασίας που συντάσσει. Επομένως, τα φύλλα ελέγχου πρέπει να είναι :

- Καθαρογραμμένα, ευανάγνωστα με πλήρεις και σαφείς τίτλους και επεξηγήσεις.
- Ομοιογενή και να συσχετίζονται μεταξύ τους.
- Συντακτικά σωστά, ώστε να αποφεύγονται οι παρερμηνείες.

- Περιληπτικά αλλά και λεπτομερή, όπου αυτό απαιτείται, σαφή και ακριβή ως προς το αντικείμενο που περιγράφουν.
- Να υποστηρίζονται αποτελεσματικά με τα απαραίτητα στοιχεία – τεκμήρια ή και άλλα φύλλα ελέγχου και να συνδέονται άμεσα με την αναλυτική έκθεση.
- Όλα τα φύλλα ελέγχου θα πρέπει να αναφέρουν την πηγή των στοιχείων τα οποία παρουσιάζουν. (Κων/νος Κάντζος, 2006, σελ. 231)

5.3 Μηχανογράφηση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Στα πιστωτικά ιδρύματα είναι απαραίτητη η χρήση της καλά οργανωμένης μηχανογράφησης με τα πιο αξιόπιστα μηχανογραφικά προγράμματα και με τους πιο σύγχρονους ηλεκτρονικούς υπολογιστές λόγω της μεγάλης διασποράς των εργασιών τους, του μεγάλου όγκου των συναλλαγών τους που απαιτούν γρήγορη διεκπεραίωση. Οι Τράπεζες είναι οι πρώτοι χώροι που εφαρμόστηκαν οι Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές στην Ελλάδα και μάλιστα ήταν αυτές που έδωσαν το ερέθισμα στον Δημόσιο Τομέα και στις ιδιωτικές εταιρείες να πλαισιώνονται από το <<θαυματουργό έργο>> των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Όσον αφορά το κόστος και την παραγωγικότητα των τραπεζικών υπαλλήλων, διαπιστώθηκε, από μελέτες και έρευνες που έχουν γίνει, ότι είναι οικονομικώς ασύμφορο για το Πιστωτικό Ίδρυμα, η συνέχιση των τραπεζικών εργασιών με το χειρόγραφο σύστημα και έτσι αποφασίστηκε η τοποθέτηση Η/Υ. Ο εκτοκισμός είναι ένα παράδειγμα που ενισχύει τη παραπάνω άποψη. Όπως είναι γνωστό, οι Τράπεζες υπολογίζουν δύο φορές το χρόνο τους τόκους (Δεκέμβριος - Ιούνιος). Είναι χρονοβόρα και κουραστική εργασία με πολλούς υπολογισμούς μεγάλες πιθανότητες λαθών και απαιτείται υπερωριακή απασχόληση των υπαλλήλων για να είναι έγκυρος ο εκτοκισμός. Η τραπεζική λογιστική εργασία, πλέον διεκπεραιώνεται από ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ενώ οι υπάλληλοι των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, ειδικότερα οι υπάλληλοι των καταστημάτων Δικτύου, αρκούνται όλο και πιο πολύ στην συμπλήρωση, για κάθε συναλλαγή, των κατάλληλων εντύπων, χωρίς να έχουν πλήρη γνώση των διενεργούμενων λογιστικών εγγραφών. Ουσιαστικά η λογιστική καταχώρηση και η επεξεργασία των στοιχείων έχουν ανατεθεί στα Μηχανογραφικά Κέντρα, του κάθε πιστωτικού ιδρύματος, που είναι εγκατεστημένα σε ιδιαίτερους χώρους και στελεχώνονται από ειδικευμένο προσωπικό.

Η άμεση εξυπηρέτηση του πελάτη από το δίκτυο καταστημάτων της τράπεζας απαιτεί την καθιέρωση ενός συστήματος επικοινωνιών και υπολογισμών που να ενημερώνει οποιουδήποτε συναλλαγή του πελάτη και άμεσα και αξιόπιστα. Τις ανάγκες αυτές τις καλύπτει το σύστημα της μηχανογράφησης που καλείται On-line. Με το σύστημα On-line, τα τερματικά κάθε καταστήματος ενημερώνουν τη Μηχανογράφηση τη στιγμή της συναλλαγής, μέσω τηλεφωνικών γραμμών. Η Τράπεζα με το σύστημα αυτό μπορεί ανά πάσα στιγμή να γνωρίζει τα υπόλοιπα των λογαριασμών καταθέσεων, χορηγήσεων, τα συνολικά διαθέσιμά της και να είναι σε θέση να παίρνει τις απαραίτητες αποφάσεις για τη σωστή διαχείριση αυτών, με τον τρόπο που αυτή κρίνει πιο προσοδοφόρο π.χ. διατραπεζική αγορά, χορηγήσεις κτλ. Το σύστημα πρέπει να προσφέρει σωστή και έγκαιρη ενημέρωση που να εξυπηρετεί παράλληλα τους πελάτες του πιστωτικού ιδρύματος αλλά και την ίδια. Ένα καλούμενο σύστημα On-line προσφέρει υπηρεσίες όπως ενημέρωση τραπεζικών λογαριασμών, χορηγήσεων, αποστολή εμβασμάτων, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, αγοραπωλησίες συναλλάγματος, επιταγών, εισαγωγές – εξαγωγές, εγγυητικές επιστολές, χρηματοποστολές, διάφορα τραπεζικά προϊόντα (Repos, προθεσμιακές καταθέσεις) κτλ. Η αξία ενός τέτοιου συστήματος έγκειται στην ικανότητα να παρέχει πληροφορίες με ακρίβεια και ασφάλεια και με ταχύτητα.

Το Πιστωτικό Ίδρυμα, εκτός από ένα πολύ καλά οργανωμένο σύστημα On-line, διαθέτει και άλλα μηχανογραφικά συστήματα, τα οποία συνήθως δεν χρησιμοποιούνται από το Δίκτυο των Καταστημάτων αλλά από τις αρμόδιες υπηρεσίες του πιστωτικού ιδρύματος. Τα συστήματα αυτά είναι προηγμένης τεχνολογίας, διαθέτουν πολλές βάσεις δεδομένων για την επεξεργασία πολλών στοιχείων, είναι υψηλού κινδύνου δεδομένου ότι ανταποκρίνονται με το κεντρικό σύστημα με πολλά interfaces, καθώς και ότι είναι υψηλού κόστους (περίπλοκα).

- Επίσης παρέχουν τη δυνατότητα εισαγωγής λογιστικών πράξεων – συναλλαγών στο μηχανογραφικό σύστημα, παρέχουν απαραίτητα στοιχεία και πληροφορίες (reports) καθώς επίσης απεικονίζουν την ορθή οικονομική κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος για την αποτελεσματική υποστήριξη της επιχειρησιακής στρατηγικής. Τέτοια μηχανογραφικά συστήματα μπορούμε να αναφέρουμε ενδεικτικά : Σύστημα Πιστωτικού Κίνδυνου
- Σύστημα προϋπολογισμού και κοστολόγησης

- Σύστημα Διαχείρισης του Χαρτοφυλακίου της Τράπεζας (Εμπορικό – επενδυτικό – διαθέσιμο προς πώληση)
- Σύστημα Μισθοδοσίας Εργαζομένων του Πιστωτικού Ιδρύματος με τους ανταποκριτές της
- Σύστημα διαχείριση Παγίων

Η μηχανογράφηση των τραπεζικών εργασιών συνεπάγεται κινδύνους με τη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Τα τυχαία σφάλματα των υπολογιστών, τα οποία σε ένα χειρόγραφο σύστημα θα μπορούσαν να αποτραπούν, όπως η απώλεια, η αλλοίωση των στοιχείων, η προβληματική λειτουργία ή η διακοπή της λειτουργίας του εξοπλισμού, η ακαταλληλότητα του λογισμικού, μπορεί να προκαλέσουν διακοπή της λειτουργίας του Πιστωτικού Ιδρύματος και να επιφέρει οικονομικές απώλειες και δυσφήμιση. Επίσης η συγκέντρωση, η επεξεργασία, η μεταφορά και η διαφύλαξη των πληροφοριών σε ηλεκτρονική μορφή εμπεριέχει πρόσθετους κινδύνους για τα πιστωτικά ιδρύματα, όπως τους κινδύνους που απορρέουν από την πρόσβαση μη εξουσιοδοτημένων ατόμων σε εμπιστευτικά αρχεία καθώς και οι απάτες μέσω των μηχανογραφικών συστημάτων.

Για τη αποτροπή σφαλμάτων, που η σύγχρονη τεχνολογία εγκυμονεί, η κάθε Τράπεζα οφείλει να σχεδιάζει ένα πλήρες και αποτελεσματικό σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, που θα επιφέρει την ασφαλή οργάνωση και λειτουργία των μηχανογραφημένων συστημάτων του Πιστωτικού Ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου, το οποίο απαρέγκλιτα πρέπει να εφαρμόζεται. (Κων/νος Κάντζος, 2006, σελ.293)

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ
ΈΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ (ΑΤΤΙΣΑ BANK)**

Ο Τραπεζικός Κλάδος στην Ελλάδα επεκτάθηκε ραγδαία την τελευταία δεκαετία, τόσο χάρη στην απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όσο και λόγω της ανάγκης προσαρμογής στις νέες συνθήκες που δημιούργησε η ένταξη της χώρας μας στην ευρωζώνη, αλλά και η διαρκώς εντεινόμενη διεθνοποίηση των οικονομικών συναλλαγών. Οι νέες αυτές συνθήκες παρέχουν αρκετές ευκαιρίες για την επέκταση των τραπεζικών δραστηριοτήτων, αλλά ταυτόχρονα παρουσιάζουν προκλήσεις και κινδύνους που θέτουν υπό αμφισβήτηση καθιερωμένες πρακτικές και στρατηγικές διοίκησης⁵⁴.

Σήμερα, οι ελληνικές τράπεζες κινούνται σε ένα αρκετά σταθερό και αναπτυσσόμενο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο δημιουργεί θετικές προοπτικές για την ελληνική τραπεζική αγορά. παρά τη σημαντική αύξηση των μεγεθών τους, κυρίως μετά το 2000, οι ελληνικές τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να επεκτείνουν περαιτέρω τις δραστηριότητές τους, δεδομένου ότι, αφενός το επίπεδο της τραπεζικής διαμεσολάβησης στην ελληνική οικονομία είναι σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο της ευρωζώνης, και αφετέρου υφίστανται ευκαιρίες επέκτασης των δραστηριοτήτων στις βαλκανικές και παρευξείνιες οικονομίες.

Όμως, ταυτόχρονα με τις ευκαιρίες ανάπτυξης που καλούνται να εκμεταλλευτούν οι ελληνικές τράπεζες, παράλληλα έχουν αυξηθεί οι κίνδυνοι αλλά και οι υποχρεώσεις προσαρμογής τους στο ευρωπαϊκό και διεθνές θεσμικό πλαίσιο που επιβάλλουν κυρίως τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και η Βασιλεία II. οι διαδικασίες αυτές, απαιτούν τη διάθεση σημαντικών πόρων, οικονομικών και ανθρώπινων από τις τράπεζες, δημιουργούν όμως συνθήκες διάφανης απεικόνισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων των τραπεζών, αποτελεσματικότερης διαχείρισης των κινδύνων, νέες συνθήκες εταιρικής διακυβέρνησης.

6.1 Διαχείριση Κινδύνων

Ο Τομέας της Διαχείρισης Κινδύνων γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός λόγω των απαιτήσεων του δεύτερου συμφώνου της επιτροπής της Βασιλείας (Basel II) αλλά και των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτήσεις και οδηγίες που πρέπει να υιοθετηθούν από όλες τις τράπεζες διεθνώς. Στα πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης, η Attica Bank προχώρησε στη σύσταση ανεξάρτητης μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων (Διεύθυνση) και επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού - Παθητικού (ALCO), με συγκεκριμένα πλαίσια λειτουργίας για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του Ομίλου και τη διατήρηση του επιπέδου ανάληψης Επιχειρηματικών Κινδύνων σε προκαθορισμένα όρια.

Ως προς τους κινδύνους που αντιμετωπίζει ένα Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα και τον τρόπο Διαχείρισής τους, μπορούμε να διακρίνουμε:

Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου:

Ο πιστωτικός κίνδυνος αναφέρεται στην πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων από τους χρηματοδοτούμενους πελάτες. σημαντικό τμήμα της διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου για την τράπεζα, αποτελεί η ανάπτυξη νέων και η συνεχής βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών. η τράπεζα, στα πλαίσια της εφαρμογής του νέου κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας II και της ανάγκης ενεργητικής διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου (credit rating, credit scoring), αναπτύσσει σύγχρονα συστήματα για την πληρέστερη αξιολόγηση των πιστούχων και την πιο έγκαιρη και έγκυρη πρόγνωση της πιθανότητας αφερεγγυότητάς τους (default risk).

Διαχείριση Κινδύνου Ρευστότητας:

Ο Κίνδυνος Ρευστότητας αναφέρεται σε πιθανή αδυναμία της τράπεζας να ανταποκριθεί στις ταμειακές της υποχρεώσεις. η attica bank, προκειμένου να ικανοποιεί τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου, έχει θεσπίσει συγκεκριμένες πολιτικές διαχείρισης και παρακολούθησης της ρευστότητάς της, στις οποίες καθορίζονται οι βασικοί ορισμοί και μεθοδολογίες αποτίμησης του κινδύνου ρευστότητας και περιγράφονται οδηγίες για τον χειρισμό καταστάσεων κρίσης ρευστότητας.

Διαχείριση Κινδύνου Αγοράς:

Η Τράπεζα, προκειμένου να ελέγχει αποτελεσματικά τους κινδύνους αγοράς, που απορρέουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων της, προχώρησε σε περαιτέρω

αξιοποίηση των εσωτερικών συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης κινδύνου. στην attica bank εφαρμόζονται σύγχρονες και ευρέως αποδεκτές τεχνικές για την ανάλυση του κινδύνου αγοράς, όπως αποτιμήσεις αξίας σε κίνδυνο (value at risk), κερδών σε κίνδυνο (earnings at risk), αποτελέσματα προσομοιώσεων καταστάσεων κρίσης (stress tests), και δεικτών ευαισθησίας (sensitivity indicators).

Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου:

Η Διαχείριση σε νέα βάση των λειτουργικών κινδύνων είναι η επιπρόσθετη απαίτηση που τίθεται από τη νέα συνθήκη της Βασιλείας (Basel II). Ενδεχόμενη ζημιά από λειτουργικούς κινδύνους μπορεί να προκύψει ως συνέπεια της αναποτελεσματικότητας στις εσωτερικές διαδικασίες και συστήματα, είτε λόγω εξωτερικών παραγόντων είτε λόγω του ανθρώπινου παράγοντα. Η προληπτική διαχείριση των λειτουργικών κινδύνων έχει θετική επίδραση στην ποιότητα και την απρόσκοπτη λειτουργία της τράπεζας και των θυγατρικών της, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θέματα ασφάλειας, με την υλοποίηση νέας πολιτικής ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων και την κάλυψη των δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής τραπεζικής. Η Αποτελεσματικότητα των συστημάτων βελτιώνεται διαρκώς, με στόχο την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μετόχων, την ικανοποίηση των συνεχώς εξελισσόμενων αναγκών των πελατών της τράπεζας και την εξέλιξη των εργαζομένων της. (Αναστάσιος Κουμπλής, Banking and Finance, 2006)

6.2 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος, Διεθνώς και στην Ελλάδα, διαρκώς βελτιώνεται και διαφοροποιείται από την κλασική έννοια του κατασταλτικού ελέγχου της επιθεώρησης.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου μιας τράπεζας, οφείλει να περιλαμβάνει:

- Τον καθορισμό των πολιτικών της τράπεζας και την ύπαρξη κατάλληλου οργανωτικού σχήματος
- Την καθιέρωση και εφαρμογή αποτελεσματικών διαδικασιών για την εκτέλεση των εργασιών της και τη δημιουργία κατάλληλων επιπέδων ευθυνών, όπου ενσωματώνονται τα κατάλληλα μέτρα ελέγχου
- Τη δημιουργία κατάλληλων συστημάτων προϋπολογισμού και απολογισμών
- Την αποτελεσματική διοικητική πληροφόρηση

- Τον έλεγχο των συστημάτων πληροφορικής
- Τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των πληροφοριακών συστημάτων

Ο Εσωτερικός Έλεγχος για τις Ελληνικές Τράπεζες εισήχθη με την Πράξη Διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδος 2438/1998 και βελτιώθηκε με την πρόσφατη Πράξη 2577/2006.

Στο πλαίσιο της Εταιρικής Διακυβέρνησης, το Δ.Σ. της Attica Bank έχει ορίσει ένα πλαίσιο γενικών αρχών αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και ανάληψης των κινδύνων, το οποίο είναι προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τράπεζας και το οποίο συμμορφώνεται πλήρως με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.

Σε εφαρμογή αυτών των Γενικών Αρχών, η τράπεζα έχει θέσει σε λειτουργία ορισμένα όργανα εποπτείας και μηχανισμούς διαφάνειας (συμβούλιο χάραξης στρατηγικής, επιτροπή διαχείρισης ενεργητικού-παθητικού), ενώ έχει συστήσει ειδική επιτροπή ελέγχου η οποία υποβοηθά το Δ.Σ. σε θέματα εσωτερικού ελέγχου.

Το ερώτημα που εύλογα τίθεται στις περιπτώσεις που οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να προσαρμοστούν στο θεσμικό πλαίσιο, είναι εάν το σύνολο των μέτρων αυτών δημιουργούν κόστη και επίπονες διαδικασίες που αποβαίνουν σε βάρος της αποτελεσματικότητας του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, αυξάνουν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, δημιουργούν προβλήματα στην εξυπηρέτηση των αναγκών των πελατών.

Σίγουρα τα πάντα πρέπει να μελετώνται από άποψη Κόστους/Οφέλους. Είναι όμως βέβαιο ότι ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος, η ορθή πρόβλεψη και αντιμετώπιση των κινδύνων, η ύπαρξη κατάλληλων συστημάτων προϋπολογισμού/παρακολούθησης και τεκμηρίωσης των απολογισμών, μπορεί να επιβαρύνουν πρόσκαιρα τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους μιας τράπεζας, όμως καθιστούν αποτελεσματικότερη τη διοίκησή της, διάφανη τη λειτουργία της έναντι των μετόχων της και των πελατών της, θεμελιώνουν την αξιοπιστία της τράπεζας στην αγορά. . (Αναστάσιος Κουμπλής, Banking and Finance, 2006)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση αποκάλυψε τη μεγάλη ζημιά που προκλήθηκε από την έλλειψη διαφάνειας στο Τραπεζικό χώρο και την ασθενή εφαρμογή των μέτρων εταιρικής διακυβέρνησης στις Τράπεζες. Είναι κοινά αποδεκτό, ότι οι τραπεζικές απάτες διαπράττονται τόσο από τους ίδιους υπαλλήλους της Τράπεζας, όσο και από εξωτερικούς δράστες. Καταχρήσεις υπέρογκων χρηματικών ποσών, πλαστές επιταγές, ξέπλυμα χρήματος, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, πλαστά πιστοποιητικά και παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις συνιστούν μερικές από τις μορφές τραπεζικών απατών που ταλανίζουν το τραπεζικό σύστημα. Γενικότερα, πολυάριθμοι παράγοντες συνδράμουν στην πραγματοποίηση μιας τραπεζικής απάτης για αυτό και η «άκρη του νήματος» δύσκολα εντοπίζεται πολλές φορές. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος καλείται να εντοπίσει και να περιορίσει τις απάτες εις βάρος των τραπεζών μέσω των ελέγχων που πραγματοποιεί και των συστάσεων και προτάσεων δικλίδων ασφαλείας που προτείνει. Ακολουθώντας την ανωτέρω προσέγγιση, ο τρόπος διεκπεραίωσης των τραπεζικών συναλλαγών συνεχώς διαφοροποιείται ώστε γίνεται περισσότερο πολύπλοκος εξαιτίας των νέων δικλίδων ασφαλείας που συνεχώς ενσωματώνονται στην καθημερινή λειτουργία των Τραπεζών με σκοπό την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας πραγμάτωσης απάτης εις βάρος των τραπεζών. Εν κατακλείδι, η προσπάθεια μηδενισμού των τραπεζικών απατών αποτελεί φρούδα ελπίδα. Εντούτοις ο εσωτερικός έλεγχος με το μωσαϊκό των προσφερόμενων υπηρεσιών του αποτελεί ίσως το σημαντικότερο μέσο για την διαχείριση των τραπεζικών απατών που θα οδηγήσει στην σταδιακή τους ελαχιστοποίηση και θα βοηθήσει στην διηνεκή αναπτυσσόμενη πορεία των ελληνικών τραπεζών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καζαντζής Χ., (2006), «Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus A.E.
- Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ,(2001), « Λογιστική των Εμπορικών Τραπεζών», Εκδόσεις Ελληνική Λιθογραφία.
- Δήμου Ν., (2000), « Ελεγκτική : Βασικές αρχές γενικής και τραπεζικής ελεγκτικής», Εκδόσεις Ελλήν.
- Μακρής Α., (1992), «Προληπτικός και Κατασταλτικός Έλεγχος Τραπεζικών Εργασιών Πλην Πιστοδοτήσεων», Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
- Παπαστάθης Παντελής (2003) «Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις-Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του», Α' τόμος, Ιδιωτική Έκδοση, Αθήνα
- Κάντζος Κ., (2006), «Ελεγκτική, Θεωρία και Πρακτική», Εκδόσεις Σταμούλης
- Γραμματικά Γ., (2003), «Το Τραπεζικό Απόρρητο», Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Αλεξιάκης Π. – Πετράκης Π., (2000), «Το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα κάτω από τις Εσωτερικές, τις Κοινοτικές και τις άλλες Διεθνείς Εξελίξεις», Εκδόσεις Παπαζήση.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Νικολάου Φ. (31/7/2009)
<http://www.euro2day.gr/article/531158/ArticleDetails.aspx>
- Λιάρος Κ. (20/8/2000)
<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=125289>
- Νικόγλου Δ.
<http://mobile.kathimerini.gr/4dcgi/ w articles mc2 1 21/07/2006 159599>

- Κουμπλής Α. (2006) Banking and Finance «Πολιτικές για Αποτελεσματικό Εσωτερικό Έλεγχο και Διαχείριση Κινδύνων στο Σύγχρονο Τραπεζικό Σύστημα»
- Λαμπριανός Α. (6/12/2012) Η σημασία και η αναγκαιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου <http://www.sigmalive.com/simerini/analiseis/other/545859>

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- http://www.barclaysimpson.com/document_uploaded/Intro%20IA%20Banking%20publication.pdf
- http://www.emetris.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=580%3Aeswterikos-elegxos&catid=68%3Abusiness-topics&Itemid=174&lang=el
- http://www.coso.org/documents/COSO_ERM_ExecutiveSummary.pdf
- <http://www.bankofgreece.gr/Pages/default.aspx>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
